SOCIAL- OCH MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE Ny vattenlagstiftning

1993-94 nr 5

1992-93 Fr nr 19

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar en vattenlag för landskapet Åland varigenom upphävs landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland (36/63). Genom förslaget anpassas vattenlagstiftningen till självstyrelselagens principer och en modern syn på miljöfrågorna.

Utskottets förslag

Utskottet omfattar i princip landskapsstyrelsens förslag men föreslår dock vissa ändringar av såväl materiell som teknisk natur.

Vattenlagens allmänna del

I lagens inledande bestämmelser i 1 kap. föreslås endast några mindre ändringar i närmast förtydligande syfte. Detsamma gäller förslagets 2 och 3 kap. angående rådighet över vatten respektive förfogande över annans egendom. I förslagets 4 kap. anser utskottet att flertalet av kravbestämmelserna även bör gälla vattenföretag istället för enbart vattenfarlig verksamhet. Vad beträffar bestämmelserna i 5 kap. om vattenkvalitet föreslår utskottet vissa ändringar gällande s.k. blandningszoner. Vidare anser utskottet att kapitlets bestämmelser om s.k. förbättringsöverskott inte är tillfyllest utan att ytterligare bestämmelser om förbättringsöverskott bör utfärdas genom landskapsförordning. I 6 kap. om tillståndsprövning föreslår utskottet en relativt omfattande omdisponering av kapitlets paragrafer samt vissa förtydliganden av framställningens delvis motsägelsefulla bestämmelser om t.ex. tillståndens giltighetstid. Utskottet föreslår även omfattande förändringar av framställningens 7 kap. om ersättning och inlösen så att skillnad görs mellan sådan ersättning som är att jämföra med expropriationsersättning och sådan ersättning som är att betrakta som skadestånd. I förslagets 8 kap. om tillsyn föreslår utskottet att förelägganden bör kunna kombineras med vite eftersom en stor del av kapitlets bestämmelser i annat fall riskerar att bli verkningslösa. I 9 kap. om straffbestämmelser föreslår utskottet att en paragraf om brott mot bestämmelse om nyttjande skall fogas till kapitlet i enlighet med lagutskottets förslag.

Vattenlagens speciella del

Utskottet föreslår endast några mindre ändringar, däribland en omdisponering, beträffande bestämmelserna om dikning i förslagets 10 kap. I 11 kap. om avlopp föreslår utskottet att stadgandena inte bara skall omfatta avloppsledningar utan hela avloppsanläggningar. Vidare föreslår utskottet vissa ändringar i de materiella bestämmelserna, vilket bl.a. resulterat i ett förslag till en ändring även av landskapslagen om hälsovården. I 12 kap. om vattentäkt och i 13 kap. om sammanslutningar föreslås endast mindre ändringar av närmast språklig eller teknisk natur. I 14 kap. om vattenförrättningar föreslår utskottet en viss omstrukturering i förtydligande syfte samt att s.k. diknings- och bevattningsförrättningar liksom enligt gällande lag under vissa förutsättningar skall kunna hållas i förkortad form. Vidare föreslår utskottet några mindre ändringar t.ex. beträffande

gode män. Vad beträffar de särskilda bestämmelserna i 15 kap. föreslås, i enlighet med utlåtande av lagutskottet, en ändring av besvärsbestämmelsen och i 16 kap. föreslår utskottet en ändring av de allmänna övergångsbestämmelserna så att stadgandet motsvarar framställningens intentioner.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

Vattnet - en livsnödvändig resurs
Vattnet är vår viktigaste resurs, utan vatten skulle inget liv finnas på jorden.

Ändå är värdesättningen av vattnet inte självklar. Ett klassiskt ekonomiskt problemen är den s.k. värdeparadoxen, d.v.s. frågan om hur det kan komma sig att en mängd synbarligen umbärliga varor och tjänster är ofattbart dyra medan högt värderade naturresurser i princip har priset noll. Trots att naturresurserna numera värderas högt har alltså ännu inte priset påverkats. Vi kan konstatera att en relativ knapphet på en resurs är ett nödvändigt men inte tillräckligt villkor för att resursen skall ha ett högt pris. Priset på ren luft, rent vatten och andra typer av naturresurser regleras med andra ord inte av tillgången i förhållande till efterfrågan sett i ett större perspektiv utan annan reglering måste till. Föreliggande vattenlag utgör exempel på en sådan reglering. I vår omvärld finns många tecken som tyder på en utveckling mot en prissättning på miljöresurserna.

Östersjön - en resurs för Åland
För Åland, med sitt läge mitt i Östersjön, är vattenmiljön av speciellt stor betydelse och havsvattnet är en viktigare resurs än på många andra håll. Många ålänningar får direkt eller indirekt sin utkomst från havet. Turismen, fisket och sjöfarten sysselsätter tillsammans drygt 45 procent av den åländska befolkningen. Dessutom är havet för många ålänningar oundgängligen förknippat med rekreation vare sig vi föredrar att stilla sitta på en strandklippa, att färdas i båt, att fiska eller att jaga sjöfågel.

Östersjöns marina miljö
Östersjön är ett mycket speciellt hav som av flera orsaker är särskilt känsligt för föroreningar. Tillförseln av stora mängder sötvatten och den smala mynningen till världshaven gör vattnet bräckt. Medan salt- och sötvattenmiljöerna kännetecknas av stor artrikedom är brackvattenarterna få till antalet och de arter som egentligen hör hemma i salt- eller sötvattenmiljöer existerar i Östersjön på gränsen av sin anpassningsförmåga. Arterna lever tillsammans i ett känsligt ekosystem som inte liknar något annat.

Vattnet i Östersjön byts ut långsamt på grund av den trånga och grunda mynningen till Nordsjön. Därtill är vattnet skiktat eftersom sötare vatten är lättare och flyter ovanpå det saltare vattnet som samlas i de djupaste skikten. Medeldjupet i Östersjön är endast 55 meter att jämföras t.ex. med Medelhavets 2000 meter.

Östersjöns ekologiska tillstånd kunde vara betydligt bättre. Försurningen samt utsläppen av metaller, däribland kadmium och kvicksilver, av miljögifter som PCB, av närsalter,

vilka leder till eutrofiering och av olja utgör allvarliga hot mot den marina miljön. Dessutom har det kunnat konstateras ansenliga utsläpp av giftgaser i bl.a. Finska viken. Utskottet önskar därtill framhålla att ett verkligt allvarligt hot mot Östersjön utgörs av risken för en kärnkraftsolycka framför allt i de forna öststaterna.

Utsläppen av organiska ämnen i havet behöver inte innebära något problem så länge utsläppen hålls på en sådan nivå att ekosystemet inte rubbas. Gränsen för när havsmil-jön inte längre kan omhänderta utsläppen av näringsämnen har sedan länge passerats i Östersjön. I de lägsta skikten av Östersjön är omsättningen av vattnet mycket liten. För nedbrytningen av de organiska rester som samlas i djupen krävs mycket syre och då syret är förbrukat tar anaeroba bakterier vid med produktion av giftigt svavelväte som följd. Under senare år har forskningen visat att dessa syrefattiga områden på Östersjöns botten kraftigt breder ut sig.

Åsikterna om hur det egentligen är ställt med den marina miljön går dock något isär. De finländska forskare som nyligen tillsammans kartlagt miljöns tillstånd i Finland uppger att läget för miljön är så illa att det finns all anledning att ta problemen på allvar för att vända utvecklingen åt rätt håll.

Ålands andel av föroreningen
Åland bidrar till försämringen av Östersjöns miljö främst genom utsläpp av näringsämnen medan utsläppen av t.ex. metaller och miljögifter är relativt sett små. Ett tydligt tecken på att även Åland bidrar till övergödningen är att de inre havsvikarna och vårt eget innanhav Lumparn uppvisar en högre grad av eutrofiering än vattnet i den yttre skärgården. Förhållandena har dock avsevärt förbättrats och åtgärder vidtas alltjämt i syfte att minimera negativa miljöeffekter i landskapet.

En stor andel av kväve- och fosforbelastningen i landskapet kan hänföras i första hand till fiskodlingarna och jordbruket. Bakgrundsbelastningen, till vilken utsläppen från biltrafiken hör, av framför allt kväve är också stor. Utskottet konstaterar att kunskapen och medvetenheten om dessa problem ökat och att åtgärder vidtas i syfte att minimera utsläppen. Som exempel kan nämnas att markkartering företas i ökande omfattning och att utsläppen från fiskodlingarna avsevärt minskat under de senaste åren så att t.ex. fosforbelastningen från odlingarna har sjunkit till hälften av halten år 1989. Enligt utskottets åsikt vore det intressant att utreda förutsättningarna för att sammankoppla lösningarna av en del av problemen med eutrofieringen och överproduktionen av jordbruksprodukter i landet.

Landskapets målsättning
Landskapsstyrelsens övergripande mål för vattenvården är enligt det miljöpolitiska handlingsprogram som antogs i november 1989 att förhindra att vattnets tillstånd försämras samt att förbättra tillståndet i förorenade vatten genom minskning av belastningen och genom andra åtgärder.

Enligt den s.k. Helsingforskonventionen, till vilken Åland anslutit sig, skall utsläppen i Östersjön år 1995 vara reducerade till hälften av 1987 års nivå. Målsättningen i konventionen var mycket högt ställd och dessvärre finns det få tecken som tyder på att

målet kommer att uppfyllas vare sig för Ålands, Finlands eller övriga undertecknares del.

Enligt den s.k. Östersjökonventionen, som undertecknades år 1992, skall föroreningar från landbaserade källor till Östersjön genom relevanta åtgärder förhindras och avlägsnas och i detta syfte skall bästa miljömässiga hantering tillämpas och bästa möjliga teknologi användas.

Utskottet finner det angeläget att landskapets målsättning på området är hög. Det är också viktigt att man från landskapets sida aktivt deltar i nordiska och internationella sammanhang eftersom föroreningen av vattnet är gränsöverskridande samtidigt som det internationella samarbetet möjliggör att resurserna för vattenförbättrande åtgärder kanaliseras till de områden där de gör bäst nytta. Det internationella samarbetet är också en förutsättning för att hårda miljökrav inte skall leda till att konkurrensförhållandet länder emellan rubbas.

Förslaget till ny vattenlag
Synen på miljöfrågor har avsevärt förändrats sedan gällande vattenlagstiftning antogs. Utskottet konstaterar att gällande lag i viss utsträckning svarar mot behovet av reglering på vattenrättens område men att lagstiftningen inte är anpassad till självstyrelselagens principer.

Lagförslagets bestämmelser om t.ex. byggande i vatten, vattentäkt och dikning motsvarar i princip gällande bestämmelser medan man i fråga om skyddet av vattenmiljön gått in för en ny lagstiftningsprincip där utgångspunkten är vattnets kvalitet. Vidare klargörs i lagförslaget uppgiftsfördelningen mellan landskapsstyrelsen och vattendomstolen. Tillämpningsområdet för den föreslagna lagen är dessutom avsevärt vidare eftersom även verksamheter eller åtgärder som inte bedrivs eller företas i vatten omfattas av lagen om de kan medföra risk för förorening av vatten.

Lagförslaget är till vissa delar deklaratoriskt och många bestämmelser lämnar stort utrymme för tolkning, varför praxis, t.ex. beträffande fastställelsen av kvalitetsnormer, kommer att utvisa bestämmelsernas egentliga innebörd.

Nya principer i lagförslaget
Utskottet konstaterar att ett antal för landskapet nya eller relativt nya principer kommer till uttryck i den föreslagna lagen.

I den allmänna målsättningen i lagförslagets 1 § sägs att vatten och vattenområden i landskapet skall användas på det sätt som bäst gagnar en uthållig utveckling och att åtgärd som direkt eller indirekt kan inverka på vatten inte får vidtas om den kan motverka en uthållig utveckling. Principen om en hållbar utveckling formulerades av den s.k. Brundtlandkommissionen eller världskommissionen för miljö och utveckling. Den antogs vid världsmiljökongressen UNCED i Rio de Janeiro i juni 1992.

Lagförslaget präglas vidare av den s.k. försiktighetsprincipen, det vill säga principen enligt vilken moderna miljökrav fordrar bästa rimliga placering av en miljöförstörande

verksamhet samt största möjliga försiktighetsmått inom ramen för vad tillgänglig teknik och branschekonomi medger för normala verksamheter av det aktuella slaget.

I lagförslagets motivering sägs vidare att den s.k. polluters pay-principen skall gälla vid tillämpningen av lagen. Detta innebär att förorenaren skall betala för de direkta eller indirekta kostnader han orsakar. Enligt framställningen avses härmed de kostnader som uppstår i samband med tillståndsförfarandet samt kostnader för att motverka förorening.

Medan man enligt gällande lagstiftning kan tillåta en viss mängd föroreningar oberoende av vattnets kvalitet utgår man i den föreslagna lagen från vattenkvaliteten vilken preciseras i s.k. kvalitetsnormer som skall utfärdas av landskapsstyrelsen. Kvalitetsnormerna är gränsvärden för vattenkvaliteten eller värden för förekomsten av eller egenskap hos en eller flera organismer i vattenområde. Normerna kan avse såväl kemiska och fysiska egenskaper hos vatten som ekologiska förhållanden i vattenområde.

Utskottet konstaterar att lagens praktiska betydelse som instrument för en aktiv miljöpolitik till stor del blir beroende av vilka kvalitetsnormer som landskapsstyrelsen kommer att utfärda. Utfärdandet av kvalitetsnormer blir säkerligen en svår uppgift för vilken landskapsstyrelsen behöver ett digert beslutsunderlag bestående av såväl biologiska, kemiska som ekologiska fakta.

Vidare konstaterar utskottets att lagens praktiska betydelse i mycket hög grad även kommer att bli beroende av hur effektiv tillsynen av lagens efterlevnad blir. Lagen är, till skillnad från gällande lag, huvudsakligen uppbyggd kring fastställande av kvalitetsnormer med påföljande tillsyn men fortfarande ingår i lagen vissa bestämmelser om tillståndsplikt. Denna tillståndsplikt kommer med stor sannolikhet att minska i betydelse i takt med att kvalitetsnormer fastställs och tillsynen effektiveras. Därtill konstaterar utskottet att även tillsynen i hög grad kommer att bli beroende av kunskapen och vetskapen om vattnets ekologiska tillstånd.

Detaljmotivering

1. Vattenlag för landskapet Åland

1 kap.

1 § Utskottet föreslår ingen ändring av paragraftexten. I paragrafens 2 mom. används begreppet våtmark vars innebörd varit omdiskuterad. Utskottet konstaterar att landskapsstyrelsens s.k. våtmarkskommitté betraktat myrar, fuktängar, mader, vassar, småvatten, rinnande vatten, sjöar och träsk som våtmarker. Kommitténs definition sammanfaller delvis med definitionen i den s.k. våtmarkskonventionen. Enligt utskottets mening är det ändamålsenligt att använda sig av kommitténs definition som är anpassad till åländska förhållanden men som ändå till stora delar sammanfaller med en internationell och därmed allmängiltig definition av begreppet.

3 § d) I förtydligande syfte föreslås att muddring skall inkluderas i den exemplifierande uppräkningen av olika typer av vattenföretag. Utskottet önskar framhålla att vattenföretag är åtgärder i vatten eller med verkningar på vatten vilka inte, till skillnad från vattenfarlig verksamhet, innebär risk för förorening av vatten.

f) Utskottet föreslår en ändring i förtydligande syfte så att det klart skall framgå att reglerna gällande vattenfarlig verksamhet även skall tillämpas för grundvattenfarlig verksamhet för vilken ytterligare gäller ett antal specialregler.

j) Parentesen stryks såsom obehövlig.

p) Utskottet föreslår att endast definitionen av begreppet blandningszon skall ingå i paragrafen medan de materiella bestämmelserna föreslås överförda till 5 kap. 7 §. Dessutom föreslår utskottet att begreppet "vattenbruk", varmed avses främst fiskodlingar, skall ingå i definitionen.

2 kap.

1 § Utskottet föreslår att det till paragrafen i förtydligande syfte fogas en bestämmelse enligt vilken rätt enligt vattenlagen inte undantar från skyldigheten att följa bestämmelser enligt annan lag som t.ex. byggnadslagstiftningen. Motsvarande stadgande för tillstånds rättsverkan återfinns i 6 kap. 5 §.

3 § Utskottet föreslår i förtydligande syfte en ändring av paragrafens 2 mom. så att i ett vattendrag vardera sidas ägare skall råda över vattnet enligt den s.k. mittlinjeprincip som kommer till uttryck i Jordabalkens 12 kap. 4 § och i Lagen innefattande bestämningar om råskilnad i vatten (FFS 31/02).

5 § Ändringen är av språklig natur.

6 § Av förslaget till ändring av kapitlets 1 § framgår redan i inledningen att rätt enligt kapitlet inte undantar från skyldighet att följa bestämmelser i annan lag. Utskottet föreslår därför att motsvarande bestämmelse utesluts ur 6 §.

7 § Utskottet föreslår att begreppet "vattentäkt" i rubriken ersätts av "Nyttjande av vatten" eftersom paragrafen tar sikte på såväl vattentäkt som annat nyttjande av annans vattenområde. Utskottet konstaterar att det i enlighet med 3 kap. 16 § krävs tillstånd för övrig ytvattentäkt på annans vattenområde än vattentäkt för hem- och boskapshushållning. Detsamma gäller sådan vattentäkt för hem- eller boskapshushållning som förorsakar områdets ägare men eller störning.

8 § Ändringen är av språklig natur. Utskottet föredrar det allmänt använda begreppet bastubyggnad framom badstuga. Vidare föreslår utskottet att hänvisningen till "sådan påföljd som avses i 4 kap." skall ersättas med " de kravbestämmelser som avses i 4 kap." eftersom hänvisningen i annat fall kan bli missvisande.

3 kap.

1 § Som framgår av framställningen reglerar 3 kap. förutsättningarna för rätten att utan ägares eller rättsinnehavares medgivande ta annan tillhörig egendom i anspråk.

I förtydligande syfte föreslår utskottet att det i de inledande bestämmelserna i 1 § tas in en hänvisning till 6 kap., där utskottet föreslår en ny 8 § vilken reglerar ansökan om tillstånd till förfogande över annans egendom i enlighet med detta kapitel. Av 6 kap. 8 § framgår även att vattenförrättning i regel skall hållas innan landskapsstyrelsen beviljar tillstånd till sådant förfogande varvid samtliga berörda rättsinnehavare bereds tillfälle att yttra sig.

Eftersom hela 3 kap. tar sikte på förfogande över annans egendom i samband med vattenföretag föreslår utskottet att hänvisningarna till vattenfarlig verksamhet utgår ur den inledande paragrafens 2 mom.

Utskottet noterar att det i framställningen inte förs något resonemang om huruvida det vore ändamålsenligt att i kapitlet även inta bestämmelser enligt vilka rätt till förfogande över annans egendom i samband med vattenfarlig verksamhet kan beviljas. Eftersom ett sådant ställningstagande skulle kräva en omfattande beredning, i all synnerhet som fråga är om intrång i grundlagsskyddade rättigheter, anser utskottet det inte i detta skede motiverat att föreslå andra ändringar än ovan föreslagna tekniska ändringar av 1 §.

4 § a) Utskottet föreslår att till punkten fogas "trumma" för att uppräkningen skall vara komplett och för att bestämmelsen skall vara i kongruens med bestämmelserna i 10 kapitlet.

7 § Utskottet föreslår ett tillägg till 1 mom. enligt vilket muddermassor från allmän farled får placeras på annans vattenområde endast om området inte påverkas i nämnvärd omfattning eller tagits i särskilt bruk.

Enligt självstyrelselagens 27 § 13 punkten har riket lagstiftningsbehörighet gällande farleder för handelssjöfarten. Detta innebär enligt utskottets mening att det ankommer på riksmyndigheterna att, med iakttagande av självstyrelselagens övriga bestämmelser, besluta t.ex. om var och när dessa farleder skall inrättas eller ändras. Vad gäller placering av muddermassor i allmänhet och även i fråga om muddermassor från allmän farled, anser utskottet dock att fråga är om vattenvård vilken är att hänföra till landskapets lagstiftningsbehörighet.

10 § Utskottet föreslår en uteslutning av orden "allmän eller" så att paragrafen i enlighet med landskapsstyrelsens intentioner tar sikte enbart på enskild lastnings- eller ankringsplats. Bestämmelser om allmän lastnings- och ankringsplats finns i 9 §.

13 § I paragrafens 2 mom. sägs att dikning genom annans mark bör göras i rågång eller på annan plats som medför minsta möjliga olägenhet. Utskottet finner här skäl att påpeka att sådan dikning alltid bör företas så att råmärken inte skadas eller flyttas. Att ändra eller flytta råmärke är en straffbar handling i enlighet med strafflagens 33 kap. 5 §.

Framställningens 14 § Utskottet föreslår att bestämmelserna i framställningens 14 § om

grävningsmassor flyttas till 10 kap. om dikning. Detta kapitel reglerar i övrigt endast förutsättningarna för förfogande över annans egendom medan närmare bestämmelser om dikning samlats i 10 kap.

14 § Paragrafen motsvarar framställningens 15 § och utskottet föreslår ingen ändring i förhållande till framställningen. I paragrafens 1 mom. sägs att om inledande av vatten i annan markägares täckdike medför att grövre rör måste läggas skall dessa tilläggsarbeten utföras av den som leder in vatten i diket. För tydlighetens skull önskar utskottet framhålla att kostnaden för de grövre rören skall belasta den som leder in vatten i annans dike endast då inledandet innebär utvidgning av tillrinningsområde.

15 § Paragrafen motsvarar framställningens 16 §. Ändringarna föreslås i enlighet med motsvarande ändringar i 11 kapitlet.

16 § Paragrafen motsvarar framställningens 17 §. Bestämmelsen rör ytvattentäkt. I enlighet härmed föreslår utskottet att begreppet "att ta vatten" ersätts med "till ytvattentäkt". Vidare föreslår utskottet att det till paragrafen fogas en hänvisning till 2 kap. 7 § i vilken regleras förutsättningarna för vattentäkt för hem- och boskapshushållning.

4 kap.

1 § Uttrycket "minimering av påverkan" föreslås utgå såsom obehövligt. Vidare föreslås en mindre ändring av språklig karaktär.

2 § Ändringen är av språklig natur. Utskottet föreslår att begreppet "motverka" utgår eftersom "motverka" och "försvåra" är synonyma begrepp.

3 § Eftersom vattenfarlig verksamhet enligt definitionen i 1 kap. 3 § inte är underordnad begreppet vattenföretag föreslår utskottet att ordet "annan" före "vattenfarlig verksamhet" utgår. I övrigt föreslår utskottet endast en ändring av språklig natur.

4 § Ändringen är av språklig karaktär.

5 § Utskottet föreslår att inte heller vattenföretag skall få strida mot de planer och bestämmelser som uppräknas i paragrafen.

6 § Ändringen är av språklig karaktär.

7 § Enligt paragrafens 4 mom. kan det i vattenförbättringsplan bestämmas att den kostnadsminskning som följer av att lindrigare försiktighetsmått i enlighet med 3 mom. vidtagits, skall betalas till en vattenförbättringsfond. Eftersom det inte vare sig av framställningens lagtext eller motivering framgår vad som avses med en sådan vattenförbättringsfond vill utskottet bereda landskapsstyrelsen möjlighet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om sådana fonder. I förordning kan t.ex. anges generella riktlinjer för under vilka förutsättningar fond kan bildas och medel ur fonden kan utgå.

8 § Utskottet föreslår att paragraferna 8 och 9 slås samman till en ny § 8 varvid framställningens 9 § blir 8 § 2 mom. Övriga ändringar är av språklig karaktär.

Framställningens 9 § Utskottet föreslår att paragrafen utesluts. Se även motivering till 8 §.

9 § Paragrafen motsvarar framställningens 10 §. Ändringen är av språklig karaktär.

5 kap.

Utskottet föreslår en ändring av kapitelrubriken eftersom kapitlet innehåller såväl allmänna som särskilda bestämmelser om vattenkvalitet. Därtill föreslås en teknisk ändring av underrubriken.

1 § Ändringen är av språklig karaktär.

3 § Ändringarna är av språklig natur. Enligt definitionen i 1 kap. 3 § är vattentäkt bortledande av vatten för vattenförsörjning varför begreppet inte bör användas i betydelsen vattenområde från vilket vattentäkt förekommer.
6 § Ändringen är av teknisk natur.

7 § Utskottet föreslår att de materiella bestämmelserna i definitionsbestämmelsen i framställningens 1 kap. 3 § överförs till denna paragraf.

Enligt utskottets mening bör landskapsstyrelsen ha möjlighet att från fall till fall med hänsyn till förhållandena, såsom vattnets strömning, besluta om blandningszonens storlek. Liksom i framställningens 1 kap. 3 § p punkten föreslår utskottet att blandningszonernas radier skall vara 100 respektive 25 meter om inte landskapsstyrelsen beslutar annat.

Utskottet har såväl till definitionen i 1 kap. 3 § som till bestämmelserna i denna paragraf fogat även vattenbruk. Med vattenbruk avses exempelvis fiskodling.

9 § Begreppet "eutrofiering" utgår såsom obehövligt.

11 § Utskottet finner det mycket angeläget att landskapsstyrelsen snarast möjligt fastställer kvalitetsnormer beträffande nitrat i grundvatten.

Enligt utskottets åsikt är paragrafen, som är tillämplig endast då landskapsstyrelsen ännu inte fastställt en sådan norm, inte avsedd att försvåra normal jordbruksdrift som till exempel inkluderar ändring av växtföljd.

12 § Enligt utskottets åsikt bör landskapsstyrelsen utfärda en förordning med närmare bestämmelser gällande förbättringsöverskott. I förordningen bör bland annat ingå bestämmelser om någon form av geografisk begränsning av möjligheterna att utnyttja förbättringsöverskott. Landskapsstyrelsen bör även överväga om en begränsning i tiden också bör ingå i förordningen. Utskottet anser att förbättringsöverskott också bör kunna relateras till utsläpp.

13 § Utskottet föreslår att begreppet "kommunalförbund" stryks ur 2 mom. eftersom det knappast kommer att komma i fråga att delegera genomförandet av en vattenförbättringsplan till ett kommunalförbund.

14 § Enligt utskottets mening kan det inte anses motiverat med en så lång utställningstid för vatteförbättringsplan som två månader varför en utställningstid om en månad föreslås. Vidare föreslås att begreppet "fastställelseplan" utgår som obehövligt.

17 § Ändringen i 1 mom. är av språklig natur.

I 2 mom. föreslås en ändring av paragrafhänvisningen så att samma förfarande skall iakttas vid revidering av vattenförbättringsplan som vid fastställelse av sådan plan.

6 kap.

Utskottet föreslår en teknisk ändring av kapitelrubriken. Vidare föreslår utskottet att kapitlet omdisponeras. I framställningen ingår allmänna bestämmelser om tillstånd och tillståndsansökan i paragraferna 1 - 6 och 15 - 20 vilket enligt utskottets mening gör kapitlet svåröverskådligt. Utskottet föreslår därför att de allmänna bestämmelserna sammanförs under en rubrik. Som en följd härav föreslås även några smärre ändringar av dispositionen mellan paragraferna.

2 och 4 §§ Ändringarna är av språklig natur.

5 § Utskottet föreslår att bestämmelsen om tillstånds giltighetstid i 5 § 2 mom. skall utgöra en ny 10 §. I övrigt motsvarar paragrafen i princip framställningens 5 § dock så att 3 mom. föreslås utgå eftersom giltighetstiden för tillstånd enligt de aktuella paragraferna regleras även i 18 § 1 mom.

7 § Paragrafen motsvarar framställningens 15 §.

Utskottet föreslår att begreppet "projektet" utgår ur punkten b såsom obehövligt. Vidare föreslår utskottet att d punkten ändras. I framställningen föreslås att det av ansökan skall framgå vilka slag av tillstånd och tvångsrätt som begärs. Eftersom bestämmelser angående ansökan om tillstånd till förfogande över annans egendom finns i 8 § (i framställningen i 14 kap. 2 §) föreslår utskottet att sådana bestämmelser inte behöver ingå i denna paragraf. Följdaktligen utesluts också delar av 2 mom. Att det av ansökan skall framgå vilket slag av tillstånd som söks finner utskottet självklart.

I förtydligande syfte föreslår utskottet i stället att det av paragrafen skall framgå att en äganderättsutredning beträffande de områden som berörs skall fogas till ansökan liksom uppgifter om eventuell nyttjanderätt. Övriga ändringar är av språklig karaktär.

8 § I 6 kap. finns regler om tillståndsprövning samlade. Utskottet föreslår därför att vissa av de bestämmelser om tillstånd till förfogande över annans egendom som finns i 14 kap. 1-2 §§ överförs till 6 kapitlet där de föreslås utgöra en ny 8 §. Ändringen utgör således ingen ändring i sak.

9 § Paragrafen motsvarar framställningens 16 §. Ändringarna är av språklig karaktär.

10 § Paragrafen motsvarar delar av framställningens 5 § 2 mom. Utskottet föreslår att man för tydlighetens skull under paragrafrubriken "Tillstånds giltighetstid" som hör till "Allmänna bestämmelser," bör inta huvudregeln för tillståndens giltighetstid. I 27 §, som lyder under rubriken "Tillstånd som omfattar vattenfarlig verksamhet" finns speciella regler för giltighetstiden för tillstånd till vattenfarlig verksamhet.

11 § Paragrafen motsvarar framställningens 18 § 3-5 mom. Ändringarna är av språklig karaktär.

14 § Paragrafen saknar motsvarighet i framställningen. Utskottet föreslår att det till kapitlet fogas en bestämmelse enligt vilken landskapsstyrelsen skall höra berörda rättsinnehavare innan tillstånd beviljas för vattenföretag för vilket annan tillhörigt mark- eller vattenområde tas i anspråk. Bestämmelsen blir företrädesvis tillämplig då mark- eller vattenområdet tas i anspråk enligt bestämmelser i 2 kap. Då tillståndsansökan avser rätt till förfogande över annans egendom i enlighet med 3 kap. skall vattenförrättning hållas enligt 14 kap. varvid rättsinnehavarna får tillfälle att yttra sig.

15 § Paragrafen motsvarar framställningens 7 §.

Utskottet föreslår att paragrafen inte bör stadga om generell tillståndsplikt för utförande av vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet på grund av att enskilds rätt berörs eftersom det t.ex. i lagens 2 kap. finns ett antal bestämmelser enligt vilka även den som inte äger vattenområde under vissa förutsättningar och utan landskapsstyrelsens tillstånd har rätt att nyttja vatten. Om den generella tillståndsplikten i landskapsstyrelsens framställning skulle kvarstå skulle oklarhet råda t.ex. beträffande den som från annans vattenområde ville ha täkt av vatten för husbehov. Enligt 1 kap. 3 § h punkten är vattentäkt bortledande av vatten och enligt d punkten är bortledande en typ av vattenföretag. Enligt 2 kap. 7 § har var och en rätt till vattentäkt för husbehov på annans vattenområde om inte områdets ägare förorsakas men eller störning. Något tillstånd krävs således inte enligt 2 kap. till skillnad från 3 kap. enligt vilket rätt till vattentäkt även i andra fall än det nämnda kan beviljas av tillståndsmyndigheten.

16 § Paragrafen motsvarar framställningens 8 §. Utskottets föreslår att den sista meningen i 8 § 1 mom. skall utgöra ett nytt sista moment dock utan parentestecken. Vidare föreslås att en rättelse av en hänvisning i paragrafens 3 mom.

17 § Paragrafen motsvarar framställningens 9 §.

18 § Paragrafen motsvarar framställningens 10 §. I paragrafen regleras vilka slag av vattenfarlig verksamhet som oavsett övriga bestämmelser skall omfattas av tillståndsplikt. Enligt utskottets åsikt utgör en sådan särskild tillståndsplikt ett komplement till de allmänna kravbestämmelserna och dess nödvändighet är helt beroende av hur väl tillsynen av lagens efterlevnad fungerar. Utskottet önskar framhålla att den särskilda tillståndsplikten är ganska omfattande men att landskapsstyrelsen enligt paragrafens 3

mom. i förordning kan besluta om befrielse från tillståndslikten i vissa fall. Utskottet föreställer sig att man, särskilt då det visat sig att tillsynen av lagens efterlevnad fungerar väl, i förordning kan besluta t.ex. att verksamheter som är anslutna till kommunalt avlopp med reningsverk skall befrias från tillståndsplikt. I 18 § 3 mom. föreslås en ändring av en hänvisning.

20 § Paragrafen motsvarar framställningens 12 §. Utskottet föreslår dock att den särskilda tillståndsplikten för slutligt omhändertagande av material skall begränsas till miljöfarligt material och att landskapsstyrelsen i förordning skall fastställa vilka material som skall betraktas som miljöfarliga.

21 § Paragrafen motsvarar framställningens 13 §.

22 § Eftersom det enligt självstyrelselagens 21 § krävs ett bemyndigande i landskapslag för att landskapsstyrelsen skall ha rätt att utfärda förordning föreslår utskottet här ett sådant uttryckligt bemyndigande.

23-24 §§ I paragraferna, som motsvarar framställningens 21-22 §§, föreslås att begreppet "tvångsrätt" ersätts med förfogande över annans egendom i enlighet med motiveringen till 7 §.

25 § Paragrafen motsvarar framställningens 23 §. Utskottet föreslår att begreppet "byggnadstid" utgår såsom obehövligt.

26 § Paragrafen motsvarar framställningens 24 §. Föreslås endast ändringar av språklig karaktär samt att begreppet "inhibition" utgår såsom obehövligt.

Utskottet föreslår att alla bestämmelser om giltighetstid för tillstånd till vattenfarlig verksamhet skall sammanföras till en paragraf under rubriken **Tillstånd som omfattar vattenfarlig verksamhet**.

29 § Paragrafen motsvarar framställningens 17 § , 18 § 1 mom. och 5 § 3 mom.

30 § Paragrafen motsvarar framställningens 18 § 2 mom.

31 § Utskottet föreslår att till kapitlet fogas en ny 31 § enligt vilken bestämmelserna i förslagets 22 - 26 §§ om vattenföretag i tillämpliga delar skall gälla för tillstånd till vattenfarlig verksamhet. Så skall t.ex. även tillstånd till vattenfarlig verksamhet noggrannt ange de uppgifter som uppräknas i 22 §. Om tillstånd till vattenfarlig verksamhet även innefattar rätt att förfoga över annans egendom skall rätten specifiseras i enlighet med 23 § och så vidare.

7 kap.

Enligt utskottets åsikt bör man i fråga om ersättning i enlighet med vattenlagens bestämmelser skilja mellan å ena sidan ersättning för s.k. intrång, d.v.s. då tillstånd till

förfogande över annans egendom beviljas enligt 3 kap., och å andra sidan ersättning i form av skadestånd, d.v.s. ersättning för annan skada eller olägenhet som vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet kan medföra.

Vad gäller förfogande över annans egendom konstaterar utskottet att beviljande av tillstånd närmast är att jämföra med expropriation oavsett att sådant förfogande även får ske för enskilt intresse. Liksom lagutskottet konstaterar social- och miljöutskottet att ersättningsfrågor enligt gällande expropriationslag är att betrakta som förvaltningsuppgifter åtminstone när de är direkt anknutna till tillståndsbeviljning. Mot expropriationslagen riktades inga anmärkningar ur behörighetssynpunkt då lagen antogs år 1979.

Vad gäller övrig ersättning för skada och olägenhet till följd av vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet konstaterar utskottet följande:

Enligt självstyrelselagens 27 § 1 mom. 41 punkten har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om andra än i paragrafen nämnda privaträttsliga angelägenheter, om de inte direkt hänför sig till ett rättsområde som enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighetsområde. De skadeståndsrättsliga regler som hänför sig till vattenrätten hör således till landskapets lagstiftningsbehörighet (Självstyrelselagen 18 § 1 mom. 10 punkten). Utdömande av skadestånd är däremot enligt utskottets åsikt att hänföra till rättskipning vilken enligt 27 § 1 mom. 23 punkten hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

Mot bakgrund av det ovan nämnda föreslår utskottet att man även i lagtexten i 7 kap. skiljer mellan ersättning på grund av förfogande över annans egendom och ersättning för annan skada eller olägenhet.
1 § Eftersom systematiken i kapitlet är förändrad i förhållande till framställningen föreslår utskottet en omfattande ändring av den första paragrafen så att det redan av den inledande bestämmelsen framgår att olika regler gäller för å ena sidan ersättning 4för rätt till förfogande över annans egendom och å andra sidan ersättning för övrig skada.

2 § Paragrafen motsvarar framställningens 7 §. Utskottet föreslår endast språkliga ändringar.

3 § Utskottet föreslår i förtydligande syfte att ett nytt moment, enligt vilket expropriationslagens ersättningsbestämmelser skall tillämpas vid inlösen, fogas till paragrafen.

4 § Paragrafen motsvarar i princip framställningens 2 §. Utskottet anser dock att enbart frågor om ersättning i samband med förfogande över annans egendom är att jämställa med expropriation varför expropriationslagstiftningen inte bör göras generellt tillämplig på ersättning "enligt denna lag".

I enlighet med lagutskottets utlåtande anser utskottet vidare att ersättning skall utgå med 100 procent av värdet istället för, som föreslås i framställningen, 150 procent. Utskottet föreslår således att sista meningen i paragrafens 2 mom. skall utgå varvid framställningens 1 och 2 mom. sammanslås till ett moment.

Enligt paragrafens 3 mom. skall det som i landskapslagen om expropriation av fast

egendom och särskilda rättigheter sägs om expropriationsnämnd i landskapet gälla tillståndsmyndigheten, d.v.s. i regel landskapsstyrelsen. Eftersom frågan om ersättning i enlighet med 5 § prövas i samband med beviljande av tillstånd finner utskottet det mest ändamålsenligt att besluten fattas av samma myndighet. Utskottet konstaterar därtill att landskapsstyrelsen vid behov kan inbegära utlåtande från expropriationsnämnden.

I förtydligande syfte föreslår utskottet i ett nytt 4 mom. en hänvisning till bestämmelserna i 9-11 §§ om särskilda skadegrunder vilka delvis innehåller bestämmelser om ersättning vid förfogande över annans egendom.

5 § Paragrafen motsvarar framställningens 8 § dock så att endast frågor om ersättning med anledning av förfogande i enlighet med 3 kap. skall prövas i samband med tillståndsprövningen. Se även kapitelmotiveringen.

6 § Enligt framställningens inledande bestämmelser i 1 § skall skada eller olägenhet som uppstår till följd av vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet, ersättas i enlighet med bestämmelserna i kapitlet. I kapitlet finns dock inte några andra ersättningsbestämmelser än reglerna om s.k. strikt ansvar i vissa fall (4 och 6 §§), ersättning för skada till följd av förfogande över annans egendom (5 §) och solidariskt betalningsansvar (7 §) samt regler om vissa särskilda skadegrunder såsom skador orsakade av fartygstrafik.

Enligt utskottets åsikt kan det inte anses ändamålsenligt att begränsa rätten till ersättning till ovannämnda fall. Utskottet föreslår därför att ersättning även för annan skada än i samband med förfogande över annans egendom (3 kap.) skall kunna utgå. I enlighet härmed föreslår utskottet ett s.k. blankettstadgande enligt vilket rikets skade-ståndslag blir tillämplig på sådan skada, om inte annat stadgas i vattenlagen.

Som nämndes i kapitelmotiveringen är utdömande av skadestånd enligt utskottets åsikt att betrakta som rättskipning. Eftersom rättskipningen enligt självstyrelselagen hör till rikets behörighetsområde ankommer uppgiften att utdöma skadestånd inte på landskapsstyrelsen utan på behörig riksmyndighet som dock har att tillämpa ersättningsreglerna i den åländska vattenlagen.

Några regler motsvarande framställningens 2 § 4 mom. och 8 § föreslås således inte gällande skadestånd.

7 § Paragrafen motsvarar framställningens 4 §. I paragrafen finns bestämmelser om s.k. strikt ansvar, dvs ansvar oavsett om oaktsamhet eller uppsåt föreligger, för vissa slag av vattenföretag. Några bestämmelser om strikt ansvar vid vattenfarlig verksamhet ingår dock inte i lagförslaget och någon utredning om orsaken härtill finns inte i förslagets motivering. Eftersom ett dylikt ställningstagande skulle fordra en grundlig beredning har utskottet valt att i detta skede inte föreslå några förändringar men förutsätter att landskapsstyrelsen senare till lagtinget inkommer med förslag till ändringar i detta avseende om behov därtill föreligger.

Utskottet föreslår vidare att strikt ansvar för skada eller olägenhet på människors hälsa i enlighet med paragrafen skall föreligga även om skadan är att betrakta som obetydlig.

Vidare föreslås att begreppet oaktsamhet skall ersätta begreppet vållande. Utskottet avser härmed ingen ändring i sak men väljer att använda ett modernare begrepp som därtill bättre beskriver vad som avses. Noteras kan att man i rikssvensk skadeståndslagstiftning använder begreppen oaktsamhet eller vårdslöshet. I rikets lagstiftning används dock fortfarande begreppet vållande i skadeståndssammanhang medan man i den nyligen reviderade straffrättslagstiftningen övergått till begreppet oaktsamhet. I förtydligande syfte föreslår utskottet därtill att inte heller uppsåt skall behöva påvisas.

8 § Paragrafen motsvarar framställningens 6 §.

10-11 §§ Ändringarna är av språklig natur.

8 kap.

2 § Utskottet föreslår en ny mening till 3 mom. enligt vilken ett föreläggande skall kunna kombineras med vite eftersom föreläggandet i annat fall skulle kunna bli verkningslöst.

3 § Ändringarna är av teknisk natur.

7 § Ändringen är av språklig karaktär.

9 § I framställningen sägs att kostnaderna för sådana åtgärder som landskapsstyrelsen i brådskande fall vidtagit på landskapets bekostnad skall återkrävas "när så är möjligt". Enligt utskottets åsikt är det principiellt angeläget att sådana kostnader alltid återkrävs även om det senare skulle visa sig att fordran av en eller annan anledning inte kan drivas in.

9 kap.

2 § Ändringen är av teknisk natur.

12 § Utskottet föreslår att det till kapitlet fogas en ny 12 § enligt vilken den som hindrar nyttjande av vattenområde skall dömas till böter eller fängelse högst sex månader. I gällande vattenlags 13 kap. 10 § finns motsvarande bestämmelse.

10 kap.

Utskottet föreslår en omdisponering av paragraferna under kapitlet så att 12 - 14 §§ flyttas framför framställningens 5 §. Därigenom blir bestämmelserna gällande dikning genom allmän väg, enskild väg och ägoväg samt i planlagt område tillämpliga även då det inte är fråga om gemensam dikning. På grund av ändringen blir framställningens 5-11 §§ nu 8-14 §§.

1 § Ändringen är av språklig natur.

3 § I förtydligande syfte föreslår utskottet ytterligare hänvisningar till 6 kap. 8 § och 14

kap. Vidare föreslår utskottet nya 2 och 3 mom. som motsvarar framställningens 3 kap. 14 §.

4 § Ändringen föranleds av att utskottet genomgående eftersträvar könsneutrala begrepp. I 1 mom. föreslås dessutom att begreppet rensad bäck utgår såsom obehövligt eftersom en rensad bäck är att betrakta som dike enligt 1 § 2 mom..

5 § Paragrafen motsvarar framställningens 12 § (se kapitelmotiveringen). Av praktiska orsaker föreslår utskottet att vägen skall avvattnas till minst 1,2 meters djup. I övrigt är ändringarna av språklig karaktär.

6 § Paragrafen motsvarar framställningens 13 §. Ändringarna är närmast av språklig karaktär.

7 § Paragrafen motsvarar framställningens 14 §. Ändringen föreslås i förtydligande syfte.

8 §. Paragrafen motsvarar framställningens 5 §. Ändringen är av språklig karaktär.

11 § Paragrafen motsvarar framställningens 8 §. Ändringen föranleds av att utskottet eftersträvar könsneutrala begrepp.

12 § Paragrafen motsvaras av framställningens 9 §. Utskottet föreslår att den sista meningen i 1 mom. stryks ur paragraftexten eftersom den snarare hör hemma i motiveringen. Enligt utskottets mening innebär strykningen således ingen ändring i sak utan företag skall kunna indelas i avsnitt för att på så sätt säkerställa att ingen markägare får en högre kostnadsandel än om dikningen utförts som ett fristående företag.

13 § Paragrafen motsvarar framställningens 10 §. Ändringen är av teknisk natur.
I paragrafens 1 mom. sägs att dikningsplan inte skall ges större omfattning än vad som är nödvändigt för att tillgodose behoven för de deltagare vilka begärt dikning. Utskottet önskar för klarhetens skull framhålla att med de som begärt dikning här även avses de som förenat sig om en sådan begäran.

15 och 16 §§ Ändringarna föreslås eftersom utskottet eftersträvar könsneutrala begrepp.

11 kap.

Utskottet föreslår att kapitlets rubrik skall vara "Avlopp".

1 § Utskottet föreslår att "genom avloppsledning" stryks ur paragrafens 1 mom. Därigenom önskar utskottet markera att det skall finnas möjlighet att t.ex. i vissa fall avleda renat avloppsvatten i dike istället för i avloppsledning. Att leda vattnet i dike kan nämligen ibland vara att föredra ur miljösynpunkt framom att genom avloppsledning leda avloppsvattnet direkt ut i ett vattendrag.

Vidare föreslår utskottet att det till uppräkningen i paragrafens 2 mom. fogas en hänvisning till landskapslagen om avloppsvattenavgift samt till landskapslagen om

understöd för vatten- och avloppsprojekt i syfte att göra uppräkningen så komplett som möjligt.

2 § Utskottet föreslår att paragrafens 1 mom. enligt vilken avloppsledning skall göras täckt, skall utgå. Enligt utskottets åsikt bör paragrafen lämna utrymme för en viss flexibilitet eftersom landskapsstyrelsen kan förena tillstånd med villkor. Därtill bör avloppsledningar i tätt bebyggda områden redan enligt hälsovårdslagstiftningen i regel vara täckta för undvikande av sanitär olägenhet. Dessutom föreslår utskottet endast språkliga ändringar av paragrafens 2 mom.

3 § Utskottet föreslår att begreppet avloppsledning genomgående skall ersättas med begreppet avloppsanläggning. Det senare begreppet innefattar även t.ex. pumpanläggningar, brunnar, reningsverk och andra reningsanläggningar. Övriga ändringar är av språklig karaktär.

Gemensam avloppsanläggning
Även i mellanrubriken föreslås att begreppet avloppsanläggning skall användas. I framställningen förekommer ställvis i lagtexten under denna rubrik begreppet avloppsföretag i bemärkelsen gemensam avloppsanläggning. Utskottet föreslår att uttrycket gemensam avloppsanläggning genomgående skall användas.

5-8 §§ Ändringarna är närmast av språklig natur. Se även motiveringen ovan till underrubriken.

9 § Utskottet föreslår att den sista meningen i 1 mom. ("Härigenom säkerställs att ingen sakägare får en högre kostnadsandel än om avloppsledningen i avsnitt varifrån hans avloppsvatten avleds utförts som ett fristående företag.") skall utgå ur lagtexten eftersom den rätteligen hör hemma i motiveringstexten. Utskottet avser således ingen ändring i sak.

10 -11 §§ Ändringarna är av språklig natur.

12 § Utskottet föreslår att sista delen av paragrafen, enligt vilken vattenförrättning som avses i 14 kap. inte skall äga rum, skall utgå såsom obehövlig eftersom vattenförrättning med anledning av avloppsföretag inte kan hållas. Därtill konstaterar utskottet att det i framställningen finns en hänvisning till en obefintlig paragraf.

13 §§ Ändringarna är närmast av språklig natur.

12 kap.

Ändringarna är av språklig natur eller föreslås i förtydligande syfte.

13 kap.

1 § Ändringarna är av språklig natur. Enligt utskottet bör begreppet sammanslutning genomgående användas istället för samfällighet och begreppet gemensam istället för samfälld i enlighet med landskapsstyrelsens förslag bl.a. i detta kapitel respektive 10 kap.

4 § Eftersom de kommunala vattennämnderna inte längre blir obligatoriska föreslår utskottet att begreppet vattennämnd ersätts med kommun. Trots att kommunerna inte har någon tillsynsuppgift enligt lagen anser utskottet det befogat att kommun om möjligt skall få uppgifter om sammanslutningar. Utskottet föreslår vidare att upplysningarna även skall lämnas till tillsynsmyndigheten, d.v.s. landskapsstyrelsen.

6 § I framställningen föreslås att fråga om giltigheten av sammanslutningsstämmas beslut kan tas upp till avgörande vid sammanslutningsförrättning. I framställningens 14 kap. som handlar om vattenförrättningar finns dock inte några regler beträffande sådan förrättning. Eftersom utskottet i 14 kap. föreslår att diknings- och bevattningsförrättning i vissa fall skall kunna hållas i förkortad form och eftersom utskottet anser den förkortade förrättningen ändamålsenlig för prövning av stämmobesluts giltighet föreslår utskottet att begreppet "sammanslutningsförrättning" ersätts av "förkortad diknings- eller bevattningsförrättning". Ändringarna i 2 mom. är av språklig natur.

7 § Ändringarna är av språklig natur.

Framställningens **8 §** Som framgår av motiveringen till 7 kap. om ersättning och inlösen är utdömande av skadestånd enligt utskottets mening att hänföra till rättskipning vilken enligt självstyrelselagens 27 § 1 mom. 23 punkten hör till rikets behörighetsområde. Utskottet föreslår därför att paragrafen utesluts eftersom den stadgar att talan om skadestånd skall väckas hos tillståndsmyndigheten, d.v.s. i regel landskapsstyrelsen. Vidare innehåller paragrafen regler om när och av vem talan kan väckas. Dessa regler är enligt utskottets mening att betrakta som processuella. Riksbestämmelserna på detta område skulle dock kunna tas med i vattenlagen i enlighet med självstyrelselagens 19 § 3 mom. för vinnande av enhetlighet och överskådlighet. Utskottet har dock inte bedömt bestämmelserna vara så centrala att ett upptagande vore motiverat i all synnerhet som sådana stadganden blir missvisande om rikslagstiftningen ändras.

8 § Paragrafen motsvarar framställningens 9 §.

Utskottet föreslår att dröjsmålsräntan liksom i räntelagen skall vara 16 procent i stället för i framställningen föreslagna sex procent. Övriga ändringar är av språklig natur. Se även motiveringen till 6 §.

9 § Paragrafen motsvarar framställningens 10 §. Ändringarna är av språklig natur.

11 § Se motiveringen till 6 §.

13 § Paragrafen motsvarar framställningens 14 §. Utskottet föreslår en ändring av 2 mom. enligt vilket sakägare vid sammanslutningsförrättning kan beviljas rätt att betala i rater. Någon förrättning för bildande av avloppssammanslutning ingår nämligen inte i 14 kap. Utskottet föreslår en uteslutning vilket leder till att beviljande av betalning i rater fattas genom beslut av sammanslutningsstämma.

14 § Ändringarna är av språklig karaktär.

15 § I framställningen sägs att om flera ansöker om tillstånd till vattentäkt ur samma vattentillgång och vattnet behöver fördelas mellan dem får tillståndsmyndigheten bestämma att en bevattningssammanslutning skall bildas även om behov av fördelning av vattnet mellan dem inte föreligger. Eftersom det ligger en motsägelse i stadgandet föreslår utskottet att beslut om att sammanslutning skall bildas skall kunna fattas oberoende av om fördelningsbehov föreligger eller inte.

19 och 22 §§ Ändringarna är av språklig natur.

14 kap.

Utskottet föreslår att vattenförrättningar skall vara antingen syneförrättning, vilken bör hållas då någon i enlighet med bestämmelserna i 3 kap. anhåller om tillstånd till förfogande över annans egendom eller diknings- eller bevattningsförrättning då någon begär det för bildande av sammanslutning. Diknings- eller bevattningsförrättning kan också i vissa fall hållas under andra förutsättningar som anges i 13 kap. Vidare kan diknings- och bevattningsförrättningar hållas i förkortad form enligt 3 § 3 mom.

Syneförrättningen motsvarar gällande lag dock så att förrättningen skall hållas endast då någon begärt tillstånd till förfogande över annans egendom såsom föreslås i landskapsstyrelsens framställning. Den förkortade diknings- eller bevattningsförrättningen motsvarar gällande lags sammanslutningsförrättning. Utskottet har valt den nya benämningen för att den bättre beskriver vilken typ av vattenförättning som är i fråga.

Utskottet föreslår även viss omdisponering av kapitlet.

1 § Utskottet föreslår en ny inledande paragraf av vilken det framgår vilka slags vattenförrättningar kapitlet behandlar. (Se även kapitelmotiveringen).

2 § Paragrafen motsvarar delvis framställningens 1 § 1 mom. I framställningens 2 § finns regler för ansökan om syneförrättning. Utskottet föreslår att dessa regler flyttas till 6 kap. 8 §.

3 § 1 mom. motsvarar framställningens 1 mom. I det nya 2 mom. föreslår utskottet regler för det fall att i samma ärende såväl förfogande- som diknings- eller bevattningsförrättning skall hållas. En sådan situation kan tänkas uppkomma om någon för bildande av sammanslutning önskar hålla förrättning samtidigt som de som bildar sammanslutningen ansöker om tillstånd att förfoga över tredje mans egendom enligt 3 kap. Utskottet anser att landskapsstyrelsen i dessa fall för undvikande av dubbelarbete bör kunna besluta att förrättningarna till vissa delar skall hållas samtidigt. Förrättningen bör dock utmynna i två olika beslut.

4 § Utskottet har valt att samla bestämmelserna om förrättningsmän i en paragraf som motsvarar framställningens 1 § 2 mom. och 3 § 3 mom. Utskottet föreslår att kompetenskraven för förrättningsmännen vid de olika vattenförrättningarna skall vara gemensamma. I framställningen föreslås att förrättningsman för diknings- eller be-

vattningsförrättning skall vara tjänsteman, något som utskottet inte funnit det ändamålsenligt att fastslå i lagtexten. Utskottet önskar ge landskapsstyrelsen möjlighet att i vissa fall utse konsulter för uppdraget varvid konsulterna arbetar under tjänstemannaansvar eftersom förrättningsman betraktas som en myndighet under landskapsstyrelsen (se även motiv till 5 §).

5 § Paragrafen motsvarar framställningens 4 §. Lagutskottet anför i sitt utlåtande att förrättningsman som utses av landskapsstyrelsen är att betrakta som en myndighet under landskapsstyrelsen medan det är tveksamt om så är fallet beräffande de gode män som enligt framställningen skall kallas av förrättningsmannen som har att kalla gode männen bland de för skiftesförrättningar utsedda gode männen i den kommun där företaget huvudsakligen bedrivs. Lagutskottet föreslår därför att även gode männen skall utses av landskapsstyrelsen.

Enligt utskottets åsikt är det ändamålsenligt att i möjligaste mån delegera beslutsfattandet till den nivå där det rätteligen hör hemma varför utskottet föreslår att gode männen skall utses av förrättningsmannen, d.v.s. av en myndighet under landskapsstyrelsen, varvid även gode männen blir att betrakta som underlydande landskapsstyrelsen. Vidare föreslår utskottet att gode männen skall utses bland de för skiftesförrättningar utsedda gode männen i den eller de kommuner till vilka företagets verkningar huvudsakligen sträcker sig. Kravet på att gode männen skall vara skiftesmän blir härigenom att betrakta som ett kompetenskrav.

7 § Paragrafen motsvarar i princip framställningens 6 §. Utskottet föreslår endast ett litet tillägg så att förrättningsmannens åsikt skall vara avgörande även när rösterna faller lika.

8 § Paragrafen motsvarar framställningens 7 §. Utskottet föreslår att kallelse till begynnelsesammanträde skall kungöras genom annons i tidning eftersom det speciellt i inledningen av en förrättning är angeläget att alla som kan tänkas ha intresse av förrättningen blir medvetna om att den kommer att hållas.

9-10 §§ Paragraferna motsvarar framställningens 8-9 §§, dock så att utskottet föreslår några mindre tekniska och språkliga ändringar.

11 § Paragrafen motsvarar framställningens 10 §. Utskottet föreslår några mindre språkliga ändringar i paragrafen. Därtill föreslår utskottet att det i förrättningsinstrumentet liksom i ansökan bör finnas en redogörelse av eventuella föroreningar eller andra störningar. Redogörelsen behöver enligt sista momentet dock inte lämnas om en miljökonsekvensbedömning (MKB) upprättats i ärendet.

Eftersom landskapsstyrelsen i enlighet med 7 kap. vid beviljande av tillstånd till förfogande över annans egendom skall fastställa ersättningen härför föreslår utskottet att det av förrättningsinstrumentet bör framgå grunderna för hur ersättningen skall fastställas. (Se även 12 § e punkten).

12 § Paragrafen motsvarar framställningens 11 §. Utskottet föreslår att paragrafens 2 mom. utesluts och att e punkten om ersättningar ändras så att det i förslaget till beslut bör finnas en redogörelse för grunderna avseende fastställande av ersättningar för eventuellt

förfogande över annans egendom samt förslag till ersättningarnas belopp.

13-15 §§ Ändringarna är närmast av teknisk eller språklig natur.

Framställningens 15 § Utskottet föreslår att framställningens 15 § utesluts såsom obehövlig eftersom sakägarna redan enligt 9 § 3 mom. ges möjlighet att framställa påminnelser och yrkanden.

16 § Utskottet föreslår en ändring så att endast meddelande om att beslutet fattats behöver kungöras genom annons.

15 kap.

2 § Ändringen av 2 mom. föreslås i enlighet med lagutskottets utlåtande.

3 § Utskottet föreslår att paragrafen utgår eftersom den till sitt innehåll helt och hållet motsvarar 11 kap. 1 §. Med anledning av denna ändring blir framställningens 4 och 5 §§ istället 3 och 4 §§.

16 kap.

1 § Utskottet föreslår att ikraftträdelsedatumet lämnas öppet för landskapsstyrelsen att besluta om.

2 § Utskottet föreslår en ändring av inledningen för att det klart skall framgå att här avses sådan verksamhet eller åtgärd som inletts innan den nya lagens ikraftträdande men för vilken det inte erfordrats tillstånd enligt gällande lagstiftning.

Enligt utskottets mening bör lagen givetvis gälla för alla vattenföretag och all vattenfarlig verksamhet som inleds efter lagens ikraftträdande. För företag och verksamheter vilka inletts före lagens ikraftträdande i enlighet med särskilt tillstånd skall tillstånden fortsättningsvis gälla enligt detta kapitels 3 §. Sådant vattenföretag och sådan vattenfarlig verksamhet som inletts före lagens ikraftträdande men för vilken det inte enligt gällande lag fordras tillstånd skall få fortgå under en övergångsperiod om två år. Under denna tid kan företaget eller verksamheten anpassas till den nya lagens krav och bestämmelser.

Utskottet föreslår att framställningens 2 mom. utgår i enlighet med den föreslagna ändringen av 11 kap. 2 § 1 mom.

3 § Ändringarna är av språklig eller teknisk natur.

4 § Utskottet föreslår i enlighet med utlåtande från lagutskottet att paragrafen skall utgå.

2. Landskapslag angående ändring av landskapslagen om hälsovården

66 § I framställningen föreslås att paragrafen skall upphävas. Enligt utskottets åsikt skulle

ett upphävande emellertid leda till att bestämmelser för undvikande av sanitär olägenhet i princip skulle saknas beträffande avloppsanläggningar eftersom stadgandena i vattenlagen, till skillnad från vad som anges i framställningens 11 kap. 2 § 2 mom., i första hand tar sikte på skydd av miljön. Utskottet finner det ändamålsenligt att i hälsovårdslagstiftningen samla bestämmelser om undvikande av sanitär olägenhet och att i vattenlagen samla miljöskyddsbestämmelser. Den första meningen i 66 § föreslås därför kvarstå medan de bestämmelser i paragrafen som inte tar sikte på sanitär olägenhet föreslås utgå liksom de bestämmelser som har motsvarigheter i andra paragrafer (69 och 79 §§).

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 10 mars 1993 inbegärt social- och miljöutskottets yttrande över lagförslagen.

Utskottet har i ärendet hört landskapsstyrelseledamoten Anders Eriksson, lagberedningssekreteraren Olle Ekström, fiskeriintendenten Carl Storå, vatteningenjören Bror Johansson, byggmästaren Kurt Åberg, miljöjuristen Staffan Westerlund, docenten Erik Bonsdorff, docenten Tore Lindholm, ordföranden Klas Mörn och sekreteraren Georg Blomqvist från Ålands skogsvårdsförening, verkställande direktören för Ålands Producentförbund Olof Öström, verksamhetsledaren för Ålands fiskodlarförening Olof Karlsson, verkställande direktören för Ålands Vatten Ab Karl-Erik Williams och lantmäteriingenjören Sven-Olof Lindfors.

Vidare har utskottet inhämtat lagutskottets yttrande över delar av lagförslaget.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Isaksson, viceordföranden Nordman, ledamöterna Englund och Holmberg samt ersättaren Häger.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget antar de i framställningen ingående tredje och fjärde lagförslagen oförändrade samt

att Lagtinget antar de i framställningen ingående första och andra lagförslagen i följande lydelser:

1.

V A T T E N L A G
för landskapet Åland

(Ingressen lika som i framställningen).

VATTENLAGENS ALLMÄNNA DEL

1 kap.
Inledande bestämmelser

(Lika som i framställningen).

3 §

Definitioner

Vid tillämpningen av denna lag är innebörden av följande termer och begrepp denna:

a) **ytvatten** är vatten i vattenområde oavsett djup,

b) **grundvatten** är vatten i mark eller berggrund,

c) **vattenområde** är område som inte endast tillfälligt är täckt av ytvatten *och* vars gräns mot land bedöms enligt medelvattenståndet, dock så att brunn, cistern och konstgjord damm inte är vattenområden enligt denna lag,

d) **vattenföretag** är åtgärder som har verkningar med avseende på vatten såsom bortledande, byggande, fyllning, pålning, grävning, *muddring,* sprängning och rensning,

e) **vattenfarlig verksamhet** är användning av mark eller vattenområde som kan medföra förändring av vattenkvaliteten genom förorening eller på annat sätt samt utsläppande av avloppsvatten,

f) **grundvattenfarlig verksamhet** är *sådan vattenfarlig verksamhet* som kan medföra förändring av grundvattenkvaliteten eller försämra tillgången på grundvatten,

g) **dikning** är sådant bortledande av vatten i avvattningssyfte som sker i dike,

h) **vattentäkt** är bortledande av vatten för vattenförsörjning eller bevattning,

i) **avloppsvatten** är vatten som varit i särskilt bruk men som inte längre skall användas samt vatten som avleds för avvattning av begravningsplats, upplag eller annat område där främmande ämnen kan finnas i skadlig omfattning,

j) **vattenkvalitet** är vattens kemiska och fysikaliska tillstånd samt vattens ekologiska tillstånd *(uteslutning)*,

k) **kvalitetsnorm** är gränsvärde för vattenkvalitet eller värde för förekomsten av, eller egenskap hos, en eller flera organismer i vattenområde,

l) **föroreningsområde** är vattenområde där kvalitetsnorm inte uppfylls,

m) **påverkan** är orsakande av effekt eller risk för effekt,

n) **förbättringsöverskott** är den extra vattenkvalitetsförbättring som följer av att vattenkvalitetsförbättrande åtgärd skapar bättre vattenkvalitet än vad som krävs enligt denna lag,

o) **vattenförbättringsplan** är en plan för visst föroreningsområde vari skall anges hur vattenkvaliteten skall förbättras, när förbättringen skall ha uppnåtts samt vari regleras markanvändning och andra företag som kan inverka på förhållande som kvalitetsnormerna avser,

p) **blandningszon** är vattenområde intill utsläppspunkt för avloppsvatten, *mynning* av dike *eller plats för vattenbruk* inom vilket vattenkvalitetsnormer inte är tillämpliga *(uteslutning)* samt *(uteslutning)*

q) **undantagszon** är ett för tillgodoseende av ett från allmän synpunkt särskilt viktigt ändamål, som inte kan tillgodoses på *annat* sätt, bestämt och avgränsat vattenområde för vilket särskilda bestämmelser utfärdats.

2 kap.
Rådighet över vatten

1 §

Inledande bestämmelse

I detta kapitel finns bestämmelser om vem som med iakttagande av lagens övriga bestämmelser råder över vatten samt under vilka förutsättningar annan än de som råder över visst vatten har rätt att utnyttja vatten och vattenområde. *Rätt enligt denna lag undantar inte från skyldigheten att följa bestämmelser i annan lag.*

2 §

(Lika som i framställningen).

3 §

Rådigheten över vatten

(1 mom. lika som i framställningen).

I vattendrag råder vardera sidans ägare över *det vatten som ansluter sig till respektive sida räknat från vattendragets mittlinje.*

(3 mom. lika som i framställningen).

4 §

(Lika som i framställningen).

5 §

Lega av vatten

Beträffande lega av vattenområde gäller i tillämpliga delar vad om lega av jord *(uteslutning)* för annat ändamål än *byggande och* bedrivande av jordbruk är bestämt.

6 §

Öppet vatten

Var och en har rätt att *(uteslutning)* med undvikande av onödig störning färdas på vattenområde som är öppet. Vattenområde anses öppet om det inte på grund av laglig rätt stängts. Det sagda äger motsvarande tillämpning i fråga om färdande över is.

7 §

Nyttjande av vatten

(Lika som i framställningen).

8 §

Strandägares rätt

Ägare eller innehavare av strand som inte är ägare av eller delägare i vattenområde har rätt att framför stranden i vattenområdet för sitt enskilda behov utsätta angöringspåle för båt eller anlägga brygga samt båthus, badhus, tvättthus, *bastubyggnad* eller annan sådan byggnad, om det kan ske utan att vålla ägaren av vattenområdet skada eller avsevärt men och om *de kravbestämmelser* som avses i 4 kap. 1-4 §§ *uppfylls och åtgärden inte* strider mot sådan kvalitetsnorm eller vattenförbättringsplan som avses i 5 kap. Här avsedd rätt föreligger inte i fråga om hamnområde eller annat vattenområde som tagits i särskilt bruk.

9 §

Undanröjande av hinder

Var och en som lider men av uppslamning eller av grund eller som åsamkas annan

därmed jämförbar olägenhet vid nyttjande av vattenområde har rätt att vidta för undanröjande av hindret nödvändig åtgärd, om det kan ske utan att vålla ägaren avsevärt men och om *de kravbestämmelser* som avses i 4 kap. 1-4 §§ *uppfylls och åtgärden inte* strider mot sådan kvalitetsnorm eller vattenförbättringsplan som avses i 5 kap.

(2 mom. lika som i framställningen).

3 kap.
Förfogande över annans egendom

1 §

Inledande bestämmelse

I detta kapitel regleras förutsättningarna för att utan ägares eller rättsinnehavares medgivande ta annan tillhörig egendom i anspråk eller på annat sätt använda annans egendom eller inverka på annans rätt till egendom. *I 6 kap. finns bestämmelser angående ansökan om och tillstånd till förfogande över annans egendom.*

Beviljande av rätt enligt detta kapitel med avseende på vattenföretag *(uteslutning)* medför inte att företaget *(uteslutning)* är tillåtligt enligt *bestämmelser* i andra *kapitel* i denna lag.

Vattenföretag i allmänhet

2 och 3 §§

(Lika som framställningen).

4 §

Uppförande av mindre anläggning på annans mark i anslutning till vattenföretag

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att på annan tillhörigt område tillfälligt dämma upp vatten samt att för viss tid eller ständigt uppföra

a) bro, *trumma* eller brygga med tillhörande anordningar,

b) pumpinrättning med därtill hörande ledning eller

c) annan mindre anläggning som är nödvändig för vattenföretaget.

(2 mom. lika som i framställningen)

5-6 §§

(Lika som framställningen).

Farleder och *hamnar* (uteslutning)

7 §

Placering av muddermassor från farled

Muddermassa som härrör från allmän farled får placeras på annans vattenområde *om området inte påverkas i nämnvärd omfattning eller tagits i särskilt bruk.*

(2 mom. lika som i framställningen)

8-9 §§

(Lika som i framställningen).

10 §

Vattenområde vid enskild farled m.m.

Den som skall inrätta eller driva *(uteslutning)* enskild lastnings- eller ankringsplats eller hamn i anslutning till enskild farled kan beviljas rätt att nyttja annan tillhörigt vattenområde.

11 §

(Lika som i framställningen).

Förebyggande av fara

12 §

(Lika som i framställningen).

Markavvattning och avlopp

13 §

Dikning av annans mark

Dikning som avses i *10* kap. får utföras på annans mark och därtill hörande erforderlig skyddsvall eller pumpstation anläggas under förutsättning *(uteslutning)* att åtgärden behövs för en ändamålsenlig markavvattning eller för att förebygga att annans område blir vattendränkt eller orsakas annan skada samt att kravet i 2 mom. uppfylls.

Om dikning eller anläggning, som avses i 1 mom. utförs *genom* annans mark skall, om så kan ske utan oskäliga kostnader, detta göras i rågång eller på annan plats som medför minsta möjliga olägenhet för markägarna. Utanför rågång får öppet dike inte läggas på annans område som har tagits i särskilt bruk. *Genom* annans *täckdikade* område får dikning utföras endast om det är oundgängligen nödvändigt.

14 §

(Utesluts)

14 §

Användning av annans d i k e och avloppsledning

(Lika som framställningens 15 §)

15 §

A v l o p p s a n l ä g g n i n g

Rätt kan ges att på annans mark placera reningsverk och andra *avloppsanläggningar*

vilkas omfattning inte är obetydlig, eller att för ändamålet lösa in annans mark.

(2 mom. lika som i framställningens 16 § 2 mom.).

V a t t e n t ä k t

16 §

Ytvattentäkt

Den som inte råder över vatten kan beviljas rätt *till ytvattentäkt* på annans vattenområde.

(2 mom. lika som i framställningens 17 § 2 mom.).

Om vattentäkt för hem- och boskapshushållning finns bestämmelser i 2 kap. 7 §. Hur fördelning mellan olika intressenter skall göras regleras i 12 kap. 2 § och 13 kap. 19 §.

17 §

Grundvattentäkt

(1-2 mom. lika som i framställningens 18 § 1-2 mom.)

Vid uppskattningen av nytta och skada, men eller annan förlust som avses i 1 och 2 mom. skall bestämmelserna i 12 kap. *5* § tillämpas.

Hur rätt till grundvattentäkt skall fördelas mellan flera när vattnet inte räcker till alla regleras i 12 kap. *6* § och 13 kap. 19 §.

18 §

Grundvattentäkt för enskilt behov

Trots vad i *19* § stadgas kan den, som inte på annat sätt till skäliga kostnader kan erhålla hushållsvatten i tillräcklig mängd, beviljas rätt till täkt av grundvatten på annans mark. Sådan rätt kan också beviljas för att tillgodose industriell eller annan ekonomisk verksamhet för vilket tillgång till grundvatten är av synnerlig vikt.

(2 mom. lika som framställningens 19 § 2 mom.).

19-21 §§

(Lika som i framställningens 20-22 §§).

4 kap.
Allmänna kravbestämmelser

1 §

Inledande bestämmelse

Vattenföretag skall utföras och vattenfarlig verksamhet utövas så att ändamålet med företaget eller verksamheten nås med minsta skada och olägenhet för miljön utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att företaget eller verksamheten omöjliggörs *(uteslutning)*. Särskilt skall eftersträvas att *grundvattnet* och vattenmiljön skadas så lite som möjligt och hålls i ett så naturligt skick som möjligt. Vattenföretag och vattenfarlig verksamhet skall dessutom utföras och utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen.

2 §

Skydd för vattenkvalitet

Vattenföretag får inte utföras och vattenfarlig verksamhet får inte utövas om detta i något vattenområde kan *(uteslutning)* försvåra uppfyllandet av kvalitetsnorm eller andra

krav för vattenkvalitet som föreskrivs i 5 kap.
(2 mom. lika som i framställningen)

3 §

Väsentlig olägenhet

Om vattenföretag eller *(uteslutning)* vattenfarlig verksamhet trots försiktighetsmått enligt 4-6 §§ riskerar att medföra olägenheter som var för sig eller tillsammans är av väsentlig betydelse *(uteslutning)* får denna inte utföras eller bedrivas annat än *om nyttan av företaget eller verksamheten klart överstiger skadan eller* om undantag gäller enligt 2 mom. Samma gäller om vattenföretag eller *(uteslutning)* vattenfarlig verksamhet ensam kan medföra olägenhet som är betydande i förhållande till dess omfattning.

1 mom. hindrar inte vattenföretag eller *(uteslutning)* vattenfarlig verksamhet som tydligt har medgetts i vattenförbättringsplan.

4 §

Hänsyn till andra allmänna och enskilda intressen

I enlighet med 1 § skall vattenföretag utföras och vattenfarlig verksamhet utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen än som avses i 2 och 3 §§, varvid särskilt skall beaktas företagets *eller verksamhetens* inverkan på

a) fiskbeståndet och möjligheten att bedriva fiske,

b) samfärdseln,

c) möjligheterna att på det berörda området i framtiden utföra annat vattenföretag, utöva vattenfarlig verksamhet eller bedriva annan härmed jämförbar verksamhet samt

d) rekreationsmöjligheterna, naturskönheten, kulturvärdena och trivseln i omgivningen.

5 §

Planers inverkan

Vattenföretag och vattenfarlig verksamhet får inte strida mot vattenförbättringsplan, byggnadsordning, stads- eller byggnadsplan eller fastställd general- eller regionplan. Gäller i andra än i nämnda fall särskilda bestämmelser för byggande eller annnan användning av bestämt mark- eller vattenområde får *företaget eller verksamheten* inte *heller* strida mot dem.

6 §

Platsvalet

Vattenfarlig verksamhet får endast utövas på plats eller platser där minsta möjliga olägenhet för vattenmiljön uppstår och där förutsättningarna finns eller kan skapas för det slags *verksamhet* som är i fråga, utan *att* oskäligt högre verksamhetskostnader *uppstår* till följd av platsvalet.

7 §

Skäliga skyddsåtgärder

(1-4 mom. lika som i framställningen)

Närmare bestämmelser om vattenförbättringsfonder utfärdas genom landskapsförordning.

8 §

Grundvattenfarliga ämnen

Direkta utsläpp till grundvatten av grundvattenfarliga ämnen är *förbjudna.* I landskapsförordning anges de ämnen som är grundvattenfarliga enligt denna paragraf.

Vattenfarlig verksamhet som kan medföra att grundvatten förorenas med grundvattenfarligt ämne får inte utövas om inte alla förebyggande tekniska åtgärder vidtas som behövs för att förhindra sådan påverkan på grundvatten. I landskapsförordning kan intas närmare bestämmelser om de förebyggande tekniska åtgärder som behövs enligt denna paragraf.

9 §

(*Utesluts*).

9 §

Särskilda försiktighetskrav

Om det är ägnat att förenkla genomförandet av kraven i detta kapitel eller att tillgodose syftet med *5 kap.*, kan landskapsstyrelsen fastställa minimikrav för bestämda åtgärdsslag eller verksamhetsslag avseende utsläpp, teknisk utrustning samt sådan hantering av kemiska ämnen, *preparat* och varor som direkt eller indirekt kan medföra risk för *vattenkvaliteten* eller vattenmiljön. Dessa minimikrav skall bestämmas på grundval av de principer som *fastslås* i 6 § samt 7 § 1 och 2 mom.

Oavsett bestämmelserna i 1 mom. skall de minimikrav gälla för tillämpliga verksamhetstyper eller utsläpp som har föreskrivits *i* Europeiska *gemenskapernas råds* direktiv 76/464/EEG om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö.

(3 mom. lika som i framställningens 10 § 3 mom.).

5 kap.
(Uteslutning) Bestämmelser om vattenkvalitet

Gemensamma bestämmelser
om yt- och grundvattenkvalitet

1 §

Ytvattenkvalitet

(1 mom. lika som i framställningen).

Undantag från 1 mom. gäller i områden som utgör föroreningsområde, blandningszon eller undantagszon, för vilka särskilda bestämmelser gäller i denna lag eller *med stöd av den utfärdade bestämmelser.*

2 §

(Lika som i framställningen).

3 §

Vattenskyddsområde

Landskapsstyrelsen kan bestämma att visst område skall *vara vattenskyddsområde vilket innebär att området åtnjuter* särskilt skydd till förebyggande av förorening eller

annan skadlig förändring av *vattenkvaliteten.* Vattenskyddsområde får inte ges större omfattning än vad som är lämpligt för ändamålet.

(2 mom. lika som i framställningen).

Landskapsstyrelsen kan ge tillstånd till viss åtgärd eller verksamhet inom vattenskyddsområde om det är utrett att detta kan ske utan risk för försämring av *vattenkvaliteten.*

4-5 §§

(Lika som i framställningen).

6 §

Rättsverkan av kvalitetsnorm

(1 mom. lika som i framställningen).

Ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet i ytvattenområde, dess tillrinningsområde eller i ett område där kvalitetsnorm avseende grundvatten gäller, får inte utföras eller bedrivas om därigenom riskeras att vattenkvaliteten ytterligare försämras eller att förbättring därigenom kan försvåras. Undantag härifrån är

a) att det är väl utrett att ingen ökad påverkan av detta slag kommer att inträffa,

b) att åtgärden eller verksamheten innebär utnyttjande av förbättringsöverskott i enlighet med *12* § och hinder enligt *3* mom. inte föreligger eller

c) att gällande vattenförbättringsplan finns och medger åtgärden eller verksamheten.

(3 mom. lika som i framställningen).

Särskilda bestämmelser om ytvattenkvalitet

7 §

Blandningszon

När kvalitetsnormer utfärdas skall i nödvändig omfattning blandningszon, dess art, föroreningstyp och storlek bestämmas samt, om så kan behövas för miljövården, särskilda normer utfärdas för sådana zoner. *Blandningszonens storlek får inte överstiga vad som är tekniskt nödvändigt med hänsyn till utsläppets art, föroreningstyp och storlek.*

Om landskapsstyrelsen inte beslutat om blandningszonens storlek är blandningszonen för avloppsvatten vattenområde inom 100 meters och för dikes utlopp inom 25 meters radie räknat från utsläppspunkten och för vattenbruk skall blandningszonen vara vattenområde inom 100 meters radie räknat från vattenbruksanläggningens yttre omkrets.

(3 mom. lika som i framställningen.)

8 §

(Lika som i framställningen).

9 §

Särskilda kvalitetsnormer

(1 mom. lika som i framställningen).

Om inte kvalitetsnormer gäller för vattenområde i saltsjön syftande till att begränsa övergödning *(uteslutning),* såsom kvalitetsnormer avseende ekologiska förhållanden eller kvalitetsnormer i enlighet med *4* § 1 mom., får ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd i vattenområdet eller dess tillrinningsområde endast om

det visas att åtgärden eller verksamheten inte kan bidra till ökad övergödning i området eller att förbättringsöverskott utnyttjas enligt bestämmelserna i *12* §.

Särskilda bestämmelser om grundvattenkvalitet

10 §

(Lika som i framställningen)

11 §

Särskild kvalitetsnorm avseende nitrat

Om kvalitetsnormer avseende nitrat i grundvatten inte har införts får ingen ändring av jordbruksdrift ske om *den medför annan än obetydlig* ökning av nitrathalten i mark eller grundvatten.

Gemensamma bestämmelser om förbättringsöverskott och förbättringsplaner

12 §

Utnyttjande av förbättringsöverskott

Oavsett krav, restriktioner och förbud i denna lag för åtgärd eller verksamhet som kan påverka vattenkvaliteten får i den utsträckning som anges i denna lag *och i landskapsförordning* ny eller ändrad verksamhet eller annan åtgärd ändå komma *till stånd* om detta har direkt samband med ett förbättringsöverskott. Med direkt samband likställs att den som har skapat förbättringsöverskottet medger att annan utnyttjar detta.

(2 mom. lika som i framställningen).

Närmare bestämmelser om förbättringsöverskott utfärdas genom landskapsförordning.

13 §

Vattenförbättringsplan

(1 mom. lika som i framställningen).

Ansvarig för genomförandet av vattenförbättringsplan är landskapsstyrelsen. Vissa eller samtliga genomförandeuppgifter utom det slutliga genomförandeansvaret kan delegeras till viss kommun *eller* viss hälsonämnd *(uteslutning).* Om sådan delegering har skett, skall landskapsstyrelsen övervaka genomförande och vid behov antingen skyndsamt ingripa i enskild fråga eller *återta* delegeringsbeslutet.

14 §

Förfarande

Innan vattenförbättringsplan fastställs skall förslaget vara utställt under minst *en månad.*

(2 mom. lika som i framställningen).

Tidigast tre veckor efter att protokoll som avses i 2 mom. offentliggjorts får landskapsstyrelsen besluta om planförslaget *(uteslutning).*

15-16 §§

(Lika som i framställningen).

17 §

Revidering av vattenförbättringsplan

Vattenförbättringsplan skall revideras när det finns anledning anta att planen inte är tillräcklig för att nå den vattenkvalitet som föreskrivs i kvalitetsnormer eller *(uteslutning)* senast vart tredje år.

För revideringen av vattenförbättringsplan skall tillämpas bestämmelserna i *14* §.

6 kap.
Tillståndsprövning

Allmänna bestämmelser

1 §

(Lika som i framställningen).

2 §

Tillstånds- och anmälningsplikt

(1 mom. lika som i framställningen).

Om landskapsstyrelsen konstaterar att viss verksamhet eller åtgärd för vilken tillstånd söks skall ske *i* enlighet med bestämmelserna i denna lag, kan landskapsstyrelsen meddela sökanden att tillstånd i enlighet med ansökan inte erfordras för verksamheten eller åtgärden om den uppfyller av landskapsstyrelsen särskilt angivna krav.

3 §

(Lika som i framställningen).

4 §

Förutsättningar för tillstånd

Tillstånd *(uteslutning)* får ges endast om det är utrett att denna lags *(uteslutning)* bestämmelser är uppfyllda liksom bestämmelser som har utfärdats med stöd av *lagen.*

5 §

Tillstånds rättsverkan

(1 mom. lika som i framställningen).

Tillstånd kan förenas med villkor. Villkor kan ändras och nya villkor kan föreskrivas under de förutsättningar som anges i detta kapitel. Under de förutsättningar som anges i *11 §* kan ett tillstånd återkallas eller ändras.

(*3 mom. utesluts*)

6 §

(Lika som i framställningen).

7 §

Tillståndsansökan

Ansökan om tillstånd enligt denna lag skall inlämnas skriftligt i tre exemplar till landskapsstyrelsen. I ansökan skall, utöver vad som föreskrivs i övrigt i denna lag eller i annan tillämplig bestämmelse, tydligt anges

a) sökanden,

b) den åtgärd eller verksamhet som ansökan omfattar *(uteslutning),*

c) plats för verksamheten och för utsläpp,

d) *utredning över ägande- och nyttjanderätt till de områden där åtgärden eller verksamheten planeras,*

e) redogörelse för miljökonsekvensbedömning om sådan har upprättats *(uteslutning),*

f) redogörelse för de föroreningar och andra störningar som kan komma att utgå från eller orsakas av *åtgärden eller verksamheten, beskaffenheten* av den omgivning som nås av störning samt räckvidden och verkningar som störningarna kan medföra *samt*

g) förslag till skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämte därtill hörande villkorsförslag samt förslag till hur kontroll av *åtgärdens eller verksamhetens* utförande och verkningar skall ske.

För ansökan gäller utöver vad som sägs i 1 mom. särskilt att sökanden till uppfyllande av 4 § i detta kapitel skall utforma och komplettera ansökan så att tillståndsmyndigheten har ett fullgott underlag för att bedöma om de lagliga förutsättningarna för tillstånd enligt 4 och 5 kap. är uppfyllda med hänsyn till miljöpåverkan och inverkan på motstående intressen. *(Uteslutning).*

Om miljökonsekvensbedömning har upprättats för *åtgärden eller verksamheten* skall denna bifogas ansökan och ersätter då i tillämpliga delar den redogörelse som avses i 1 mom. f) punkten.

8 §

Ansökan om tillstånd till förfogande över annans egendom

Den som i enlighet med 3 kapitlet önskar förfoga över annans egendom för att inleda vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet skall ansöka om detta hos landskapsstyrelsen senast sex månader innan företaget eller verksamheten skall inledas.

Förutom vad som stadgas i 7 § skall i sådan ansökan tydligt anges

a) vilken rätt till förfogande över annans egendom som begärs,

b) förteckning över berörda sakägare samt

c) andra uppgifter som landskapsstyrelsen behöver för att kunna bedöma om förutsättningarna för tillstånd till förfogande över annans egendom är uppfyllda.

Innan tillstånd till förfogande över annans egendom beviljas skall vattenförrättning hållas i enlighet med bestämmelserna i 14 kapitlet.

9 §

Tillstånd

Slutligt tillstånd och delbeslut i tillståndsärende kan avse tillstånd till vattenfarlig verksamhet, *(uteslutning)* vattenföretag och *förfogande över annans egendom.* Så långt möjligt skall för samma åtgärd, verksamhet eller företag tillståndet reglera allt det som anges i första meningen.

I samband med tillstånd enligt 1 mom. kan beslutas om att stadfästa överenskommelse om ersättning till den vars egendom eller rätt begränsats genom *annans rätt att förfoga över dennes egendom* enligt denna lag, varvid ersättningen omedelbart skall betalas om inte annat sagts i överenskommelsen.

10 §

Tillstånds giltighetstid

Tillstånd som meddelats med stöd av denna lag gäller tills vidare om inte annat bestämts i tillståndet, i författning eller i detta kapitel.

11 §

Tillstånds ändring och återkallande

(1 mom lika som framställningens 18 § 3 mom.)

Tillstånd kan återkallas om tillståndshavaren eller någon för vilken *denne* svarar i väsentligt hänseende åsidosatt förpliktelse *(uteslutning)* enligt tillståndet eller enligt denna lag eller om *tillståndshavaren* vid utövandet av *sin rätt enligt tillståndet* på annat sätt visat likgiltighet för värden som är skyddade i lag och härvid inte *obetydlig* skada uppkommit.

Fråga om återkallande eller ändring som avses i denna *paragraf* upptas till prövning på sakägares anhållan eller på begäran av tillsynsmyndighet enligt denna lag.

12-13 §§

(Lika som framställningens 19 och 20 §§)

14 §

Hörande av markägare

Innan landskapsstyrelsen beviljar tillstånd för vattenföretag för vilket annan tillhörigt mark- eller vattenområde tas i anspråk skall markägaren höras om inte vattenförrättning skall hållas i enlighet med 14 kap.

Tillstånds- och anmälningspliktens omfattning

15 §

Tillståndsplikt när (uteslutning) allmän rätt berörs

Tillstånd för utförande av vattenföretag och vattenfarlig verksamhet krävs om genomförandet berör *(uteslutning)* allmän rätt *(uteslutning).*

16 §

Allmän tillståndsplikt för vattenföretag

Tillstånd för utförande av vattenföretag krävs oavsett vad i *15* § stadgas om företaget kan medföra

a) fara för hälsan eller annan försämring av bosättnings- och näringsförhållandena,

b) sådana förändringar i naturförhållandena eller av existensbetingelserna för de i naturen levande organismerna som är betydande,

c) fara för översvämning eller allmän vattenbrist,

d) försämring av vattnets reningsförmåga eller annan kvalitetsförsämring,

e) ändring eller stängning av kungsådra eller andra olägenheter för samfärdseln eller fiskens vandring,

f) betydande minskning av naturskönheten, trivseln i omgivningen, kulturvärdena eller rekreationsmöjligheterna eller

g) annan kränkning av allmänt eller enskilt intresse som är betydande.

Tillstånd krävs oavsett verkningarna i det enskilda fallet för

a) uppförande av bro eller transportanordning i eller över allmän farled samt anläggande av vatten-, avlopps-, kraft- eller annan ledning eller tunnel under sådan led

(uteslutning),

b) ny eller utvidgad täkt av ytvatten, för annat än hushållsändamål, inom vattenområde där ytvattentäkt redan pågår,

c) täkt av mer grundvatten än 50 kubikmeter per dygn varvid flera anläggningars vattenuttag ur samma grundvattentillgång skall räknas samman och för

d) ny eller utvidgad grundvattentäkt inom grundvattentillgång där grundvattentäkt pågår eller om täkten kan medföra att möjligheterna för annan att erhålla vatten för hushållsändamål försvåras eller att tillgången på vatten blir väsentligt mindre än tidigare. Med täkt av grundvatten jämställs här täkt av substans ur marken och andra liknande åtgärder vilka kan ha här avsedda följder.

Undantagen från tillståndsplikt enligt 2 mom. är vattentäkt för en- eller tvåfamiljshushåll eller gårdsbruksfastighets husbehovsförbrukning, om inte annat följer av punkt *c eller* d *(uteslutning).*

Beträffande i 1 mom. nämnd åtgärd som rör allmän farled vilken inte tjänar enbart den lokala sjötrafiken gäller vad i rikslagstiftningen är föreskrivet.

17 §

Allmän tillståndsplikt för vattenfarlig verksamhet

Tillstånd krävs för inledande, uppförande och ändring av industriell och därmed jämförbar anläggning eller verksamhet om det inte är uppenbart att anläggningen eller verksamheten och vad som därifrån kan komma att släppas ut eller på andra sätt tillföras ytvatten eller grundvatten inte medför någon sådan påverkan som avses i *16* §.

18 §

Särskild tillståndsplikt för vissa slag av vattenfarlig verksamhet

Tillstånd krävs oavsett vad i *17* § stadgas för uppförande eller ändring av vissa anläggningar, åtgärder och verksamheter. Dessa är

a) galvaniserings- och förnicklingsanläggning,

b) impregneringsanläggning för trä,

c) barkningsinrättning som använder vatten,

d) mejeri och mjölkpulverfabrik samt glassfabrik,

e) slakteri,

f) gödselhantering avseende flera än 100 djurenheter, för djur där landskapsstyrelsen i detta avseende beslutat om antalet djur per djurenhet,

g) fabrik för förädling av fisk-, kött-, grönsaks-, potatis-, rotfrukts-, frukt- och bärprodukter,

h) margarinfabrik och inrättning för framställning av näringsolja,

i) bryggeri,

j) fiskodling som producerar mer än 25 ton fisk per år,

k) läkemedelsfabrik,

l) tvättinrättning med en kapacitet med mer än 500 kg per dygn,

m) gödselmedelsfabrik,

n) oljeraffinaderi,

o) upplag av brännbar vätska där mer än 100 kubikmeter får förvaras,

p) fabrik där råämnen för plast tillverkas,

q) sjukhus samt

r) avfallsbehandlingsanläggning.

Tillstånd krävs oavsett vad i *17 §* och i 1 mom. denna paragraf stadgas för utsläpp av avloppsvatten från

a) sjukhus eller bebyggelse med mer än 50 hushåll,

b) enskilda hushåll till mark (infiltration) eller vattenområde om antalet hushåll med avloppsvattenutsläpp, utan att vara anslutna till gemensamt avloppsnät i ett och samma tillrinningsområde, är flera än 50 samt för

c) annan med a och b punkterna jämförbar totalbelastning.

Landskapsstyrelsen kan, om inte annat gäller enligt 19 och 20 §§, befria från tillståndplikt enligt *1 och 2* mom. för visst fall eller genom landskapsförordning för vissa slag av vattenfarlig verksamhet. En förutsättning för sådant beslut är att det kan anses säkerställt att sådan verksamhet ändå helt kommer att uppfylla kraven i denna lag. I fall som avses i detta moment gäller anmälningsplikt enligt *22 §*.

19 §

(Lika som framställningens 11 §).

20 §

Särskild tillståndsplikt för grundvattenfarlig verksamhet

Tillstånd krävs oavsett *18* § för

a) slutligt omhändertagande av *miljöfarligt* material,

b) bedrivande eller innehav av avfallsbehandlingsanläggning eller annan avlämningsplats för avfall,

c) direkta utsläpp till grundvatten av vattenfarliga ämnen,

d) återinfiltration till samma vattenförande lager av vatten som använts geotermiskt, vatten från gruva och dagbrott samt vatten som har pumpats ut i samband med byggnads- och anläggningsarbeten samt för

e) konstgjord infiltration *till* grundvatten.

I landskapsförordning anges *vilka material som är miljöfarliga enligt 1 mom. a punkten samt* de ämnen som är vattenfarliga enligt 1 mom. c punkten.

(3 mom. lika som framställningens 12 § 3 mom.).

21 §

Tillståndsplikt inom visst område

Om det föreligger särskilda skäl kan landskapsstyrelsen beträffande ett till gränserna bestämt område genom landskapsförordning stadga att tillståndsplikt skall gälla för i beslutet närmare angivna åtgärder oavsett deras verkningar. Under samma förutsättningar kan landskapsstyrelsen genom landskapsförordning stadga om inskränkningar i tillståndsplikt som gäller enligt *15-17* §§ men inte i tillståndsplikt som gäller enligt *18-20 §§*.

22 §

Anmälningsplikt

Industriell eller liknande anläggning som inte är tillståndspliktig enligt *15-21* §§ skall anmälas minst en månad i förväg. Motsvarande anmälningsplikt gäller även för ändring av verksamhet vid eller i sådan anläggning, om det finns risk för att ändringen medför ökad eller ny olägenhet i omgivningen.

Landskapsstyrelsen kan *i landskapsförordning* föreskriva att annan vattenfarlig verksamhet än *sådan som avses i 1 mom.* inte får inledas, utföras eller ändras utan att anmälan inlämnats minst en månad dessförinnan.

Tillstånd som omfattar vattenföretag

23 §

Allmänna bestämmelser

Tillstånd som innefattar vattenföretag skall i den delen noggrant ange tillståndshavare, vattenföretaget, dess plats och omfattning samt de villkor som skall gälla för utförandet av företaget och för dettas inverkan på vattenförhållanden och andra förhållanden av betydelse för enskilt och allmänt intresse. Om tillståndet innefattar *rätt till förfogande över annans egendom* skall även *24 §* tillämpas.

24 §

Tillstånd till förfogande över annans egendom

Beslut om *rätt till förfogande över annans egendom* skall noggrant ange vilken *rätt* som medges och de särskilda villkor som skall gälla för utnyttjande av denna. Beslutet skall vidare i tillämpliga fall innehålla stadfästelse av överenskommelse om ersättning enligt *9 § 2* mom. I annat fall skall i beslutet eller i senare beslut frågan om ersättning *för rätten till förfogande* avgöras.

25 §

Tillstånd till byggande m.m.

I beslut om tillstånd att uppföra anläggning eller liknande *(uteslutning)* för ett vattenföretag skall föreläggas viss tid, högst tio år, inom vilken byggandet skall ha utförts *(uteslutning).* Har arbetena inte till väsentliga delar utförts innan den förelagda tidens utgång förfaller verkan av tillståndet. Om särskilda skäl föreligger kan tiden för slutförandet av arbetena förlängas på ansökan av tillståndshavaren.

I fråga om rättsverkningarna av byggnadstillstånd vars verkan förfallit gäller det som i *11-13* §§ är föreskrivet beträffande tillstånd som återkallats.

26 §

Medgivande att vidta åtgärd

I beslut om tillstånd för ett vattenföretag kan sökanden beviljas rätt att vidta åtgärder för genomförande av företaget redan innan beslutet vunnit laga kraft. Sådan rätt får beviljas när det är fråga om

a) uppskov med igångsättandet av företag *som* kan väntas förorsaka sökanden betydande skada och det är uppenbart att de avsedda åtgärderna varken hindrar annat utnyttjande av vatten eller orsakar varaktig skada på miljön,

b) företag som inte nämnvärt inverkar på miljön, eller om det är fråga om

c) åtgärd som uppenbarligen behövs för att avvärja hastigt uppkommen fara och det är sannolikt att nyttan av avvärjandet överstiger de sammanlagda skadliga verkningarna av åtgärden.

(2-3 mom. lika som i framställningens 24 § 2-3 mom.).

Om ändring söks i *sådant* beslut om tillstånd för vattenföretag *i vilket ingår medgivande enligt* 1 mom. kan den myndighet hos vilken ändring sökts *(uteslutning)* förordna, *(uteslutning)* att *rätten* till åtgärder skall förfalla samt att åtgärder som inletts skall avbrytas *även utan särskild ansökan härom.* Om ändringssökande särskilt begär *att*

åtgärden skall *avbrytas skall* sådan begäran handläggas *i brådskande ordning.*

27 §

(Lika som i framställningens 25 §).

Tillstånd som omfattar vattenfarlig verksamhet

28 §

Tillstånd för vattenfarlig verksamhet

(Lika som i framställningens 26 §).

29 §

Giltighetstid för tillstånd till vattenfarlig verksamhet

Tillstånd för utövande av vattenfarlig verksamhet ges för viss tid, inte över tio år från dagen *då tillståndet vunnit laga kraft. Tillstånd enligt 18-20 §§ gäller dock högst fem år från det att beslutet vunnit laga kraft.* Om det som tillståndet avser samtidigt utgör vattenföretag förfaller tillståndet till vattenföretaget om detta inte kan utnyttjas utan fortsatt tillstånd till vattenfarlig verksamhet och vattenföretaget därefter inte är till nytta för den tidigare tillståndshavaren.

30 §

Ansökan om nytt tillstånd

Vid ansökan om nytt tillstånd för sådan vattenfarlig verksamhet som avses i *16-20 §§* för vilken tillstånd enligt denna lag tidigare har givits skall, om inte sökanden motsätter sig detta, i första hand föreskrivas så stränga villkor och sådan begränsning för verksamheten som behövs för att motverka grundvattenförorening och för att upprätthålla föreskrivna kvalitetskrav för ytvatten. I andra hand skall tillstånd till fortsatt verksamhet vägras.

31 §

Övriga bestämmelser

I övrigt gäller i tillämpliga delar vad om tillstånd som omfattar vattenföretag är stadgat i 25-27 §§.

7 kap.
Ersättning och inlösen

Allmänna bestämmelser

1 §

Inledande bestämmelser

I detta kapitel regleras förutsättningarna för ersättning i samband med tillstånd till förfogande över annans egendom i enlighet med 3 kap. samt ersättning för annan skada eller olägenhet som uppstår till följd av vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet.

2 §

Solidariskt betalningsansvar

Om det i ett *vattenföretag eller i en vattenfarlig verksamhet* av vilket *eller vilken* föranleds ersättningsskyldighet finns flera deltagare svarar de solidariskt för betalningen av ersättningen.

3 §

Markägares rätt till inlösen

(1-2 mom. lika som framställningen).

Om bruknings- eller marknadsvärde av annans egendom minskas till följd av åtgärd som orsakar skada enligt 7 § a) och b) punkterna skall, om så befinns skäligt, på ägarens begäran bestämmas att fast eller lös egendom skall lösas in.

(4 mom. lika som framställningen).

Ersättningsfrågor i samband med inlösen av fast egendom skall, oavsett att fråga kan vara om inlösen för enskilt intresse, bedömas med tillämpning av bestämmelserna i 4 kap. landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter (62/79).

Ersättning i samband med förfogande enligt 3 kap.

4 §

Expropriationslagstiftningens tillämplighet

Om inte annat bestäms i detta kapital skall allt sådant förfogande som avses i 3 kap. denna lag, oavsett att sådant förfogande även får ske för enskilt intresse, jämställas med expropriation *varvid ersättningsfrågorna skall bedömas med tillämpning av bestämmelserna i 4 kap. landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter (62/79).*

(2-3 mom. lika som i framställningens 2 § 3-4 mom.)

5 §

Prövning av ersättning

Om tillstånd *till förfogande över annans egendom meddelas* enligt *3 kap.* skall frågan om ersättningsskyldighet och ersättningens omfattning samtidigt prövas.

(2 mom. lika som framställningens 8 § 2 mom.).

Ersättning för annan skada eller olägenhet

6 §

Skadeståndslagstiftningens tillämplighet

Om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag skall på skada eller annan olägenhet som uppstår till följd av vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet skadeståndslagen (FFS 412/74) tillämpas.

7 §

Strikt ansvar

Ersättning skall betalas för (*uteslutning*) skada eller olägenhet på människors hälsa och *för inte obetydlig skada* på egendom om skadan eller olägenheten beror på

a) genomförande av vattenföretag såsom byggande i vatten, dikning, vattentäkt och annat sådant och skadan har samband med översvämning eller annan vattenståndsändring, ändrad tillgång på vatten eller försämrade möjligheter att utnyttja vattenområde och vatten över vilket den skadelidande har rådighet,

b) anläggningsarbete, grävning eller andra åtgärder med mark eller i vattenområde som orsakar skada eller olägenhet som anges i föregående punkt eller som medför försumpning av mark eller andra markskador till följd av förändrade vattenförhållanden i mark eller vattenområde eller

c) förekomsten av anläggning, vatten- eller avloppsledning, andra anordningar eller diken som orsakar skada eller olägenhet som anges i punkt b.

Om *oaktsamhet eller uppsåt* inte kan påvisas skall ersättning ändå betalas utom när orsaken till skadan eller olägenheten är naturtilldragelse eller annan övermäktig händel-se vars effekter skäligen inte kunnat förebyggas.

8 §

Skada som ersätts

Ersättning vid skada enligt *7* § skall betalas för

a) förlust eller försvårande av mölighet att utnyttja nyttjanderätt eller äganderätt till fast eller lös egendom,

b) sänkning av egendoms marknadsvärde och förlust av annan förmån med förmögenhetsvärde som har sin grund i äganderätten,

c) kostnader för flyttning och ändring av egendom,

d) hindrande eller avsevärt försvårande av möjligheterna att på annan grund än äganderätt eller annan särskild rätt nyttja ett vattenområde eller dess strand för yrkemässigt fiske eller annat viktigt lovligt ändamål samt för

e) förlust som orsakas av avbrott i rörelse om avrottet har samband med sådan skada som enligt punkterna a-d är ersättningsgill.

S ä r s k i l d a s k a d e g r u n d e r

9 §

(Lika som i framställningen).

10 §

Skada orsakad av fartygstrafik m.m.

För skada orsakad av farkost som trafikerar vattenområde skall ersättning betalas även om *oaktsamhet eller uppsåt* inte föreligger när skadan avser mark, inrättning, upplag, fångstredskap eller annan egendom och beror på sammanstötning, vågsvall, gnistor eller annat sådant. Därvid skall beaktas det som särskilt är bestämt om begränsning av redares ansvarighet och om sjöpanträtt.

(2-6 mom. lika som i framställningen)

11 §

Skada orsakad av v a t t e n t ä k t (uteslutning)

(1-2 mom. lika som i framställningen)

8 kap.
Tillsyn

1 §

(1 § lika som i framställningen).

2 §

Tillsynsmyndigheter

(1 mom. lika som i framställningen).

På tillsynsmyndigheten ankommer att övervaka efterlevnaden av lagen och ta emot anmälningar om sådana anläggningar och åtgärder som avses i 6 kap. *18* §.

Tillsynsmyndigheten kan genom råd, förelägganden eller på annat lämpligt sätt tillse att överträdelser omedelbart upphör och förebyggs. *Föreläggande enligt detta kapitel kan kombineras med vite.*

3 §

Tillsyn avseende 4 kap.

Om vattenfarlig verksamhet inte uppfyller bestämmelserna i 4 kap. denna lag skall tillsynsmyndigheten tillse att överträdelsen upphör. Detta kan ske genom

a) råd och rekommendationer om försiktighetsmått,

b) föreläggande om försiktighetsmått eller begränsningar,

c) överenskommelse om att utövaren av verksamheten inom viss tid till tillståndsmyndigheten inlämnar en fullständig ansökan om tillstånd för verksamheten,

d) föreläggande om att utövaren av verksamheten inom viss tid, inte längre än sex månader, hos tillståndsmyndigheten inlämnar en fullständig ansökan om tillstånd för verksamheten eller genom

e) annan åtgärd som leder till att överträdelsen upphör.

(2 mom. lika som i framställningen).

4-6 §§

(Lika som i framställningen).

7 §

Tillsyn genom rådgivning m.m.

(1 mom. lika som i framställningen).

Om verksamhet eller åtgärd i samband med vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet innebär fara eller allvarlig olägenhet för enskilt eller allmänt intresse kan tillsynsmyndigheten ge särskilda föreskrifter även om tillståndsvillkor inte överskridits eller försummelse inte föreligger.

8 §

(Lika som i framställningen).

9 §

(1 och 2 mom. lika som i framställningen).

(Uteslutning). Kostnaderna för åtgärd enligt 1 och 2 mom. *skall* återkrävas av den eller dem som ansvarar för vattenföretaget eller har varit utövare av den vattenfarliga verksamheten.

9 kap.
Straffbestämmelser

1 §

(Lika som i framställningen).

2 §

Grov miljöförstöring

Den som vid miljöförstöring

a) med beaktande av åsamkad skadas långvarighet, omfattning och andra omständigheter orsakar synnerligen stor skada eller fara för miljön eller hälsan,

b) begått brottet trots landskapsstyrelsens med stöd av denna lag uttryckliga påbud eller förbud, eller som

c) till grundvatten utsläppt ämne som avses i 4 kap. 8 § *1 mom.*

och brottet även bedömt som helhet är grovt, döms för *grov miljöförstöring* till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

3-11 §§

(Lika som i framställningen).

12 §

Brott mot bestämmelse om nyttjande

Den som uppsåtligen utan laga rätt hindrar annan att i enlighet med denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser eller tillstånd befara vattendrag eller på annat sätt nyttja vatten- eller jordområde döms för b r o t t m o t b e s t ä m - m e l s e o m n y t t j a n d e till böter eller fängelse högst sex månader.

13 §

(Lika som framställningens 12 §).

VATTENLAGENS SPECIELLA DEL

10 kap.
Dikning

I n l e d a n d e b e s t ä m m e l s e r

1 §

Dikning

(1 mom. lika som i framställningen).

Med dikning avses upptagande av nytt dike och utvidgande eller uträtande av befintligt dike eller bäck, samt rensning av bäck *om åtgärden* inte inverkar på *vattenståndet* i en högre liggande sjö.

(3 mom. lika som i framställningen).

2 §

(Lika som i framställningen).

3 §

Dikning på annans mark

Närmare bestämmelser om när dikning på annans mark får utföras finns i 3 kap. 13-15 §§. *I 6 kap. 8 § finns bestämmelser om tillstånd till förfogande över annans egendom och i 14 kap. finns bestämmelser om vattenförrättning.*

Innan dikning utförs på annans mark skall markägaren höras om inte förrättning skall hållas i enlighet med 14 kap.

Om dikningsförrättning skall ske i enlighet med 14 kap. och om markägaren yrkar på det skall vid sådan förrättning beslut fattas var grävningsmassor som tas upp vid dikningen skall läggas. Om inget sådant beslut fattats skall grävningsmassorna, om inte markägaren omedelbart tar dem tillvara, läggas vid sidan av diket eller på annan lämplig plats där de inte orsakar nämnvärd olägenhet.

4 §

Kostnadsansvar

Den som för avvattnande av sin mark leder in vatten i annan markägares dike *(uteslutning)* är skyldig att, enligt de grunder som gäller för gemensam dikning, delta i de kostnader som uppkommer härav och om inte annat avtalats utföra sådana arbeten som påkallas av det ändrade vattenflödet *samt* att delta i framtida kostnader för underhåll, förbättring och utvidgning av diket.

(2 mom. lika som i framställningen).

5 §

Dikning genom allmän väg

Om ny trumma eller bro byggs i väg eller om befintlig dikning utvidgas eller fördjupas skall åtgärden på begäran av den som dikat *eller dikar* utföras så att marken ovanför vägen avvattnas till *minst* 1,2 meters djup.

(2 mom. lika som framställningens 12 § 2 mom.)

De åtgärder som avses i 1 och 2 mom. skall utföras och bekostas av väghållaren. Det åligger även väghållaren att underhålla *bron eller trumman.*

6 §

Dikning genom enskild väg och ägoväg

Om i *5 §* 1 mom. avsedda åtgärder utförs i fråga om enskild väg *eller* ägoväg *(uteslutning)* har den som *dikar eller* dikat samma rätt som beträffande allmän väg men det åligger honom att betala kostnaderna för att återställa *vägen, bron eller trumman* i ett minst likvärdigt skick eller om väghållaren begär det, själv utföra åtgärderna varvid vägen, bron eller trumman skall återställas i minst likvärdigt skick. För underhållet av *bron eller trumman* svarar väghållaren *(uteslutning).*

7 §

Dikning i planlagt område

Bestämmelserna om dikning är tillämpliga även i fråga om område där stads- eller byggnadsplan gäller. Om sådant område skall avvattnas kan på sakägares ansökan föreskrivas att det skall behandlas som ett särskilt *avsnitt* i enlighet med *12 §*. Nyttotagare i fråga om området är vederbörande kommun.

G e m e n s a m d i k n i n g

8 §

Deltagare

(1 mom. lika som i framställningens 5 § 1 mom.).

Den som har nytta av visst dikningsföretag har rätt att ta del i den gemensamma dikningens utförande, drift och förvaltning samt har på begäran av deltagare i företaget skyldighet att delta i det gemensamma företaget, i förhållande till *nyttan av* dikningen *(uteslutning).*

(3 mom. lika som i framställningens 5 § 3 mom.).

9-10 §§

(Lika som framställningens 6-7 §§).

11 §

Beräknande av kostnadsandel

Den för viss deltagare enligt *9 och 10* §§ beräknade kostnadsandelen får inte utan *deltagarens* samtycke överstiga den kostnad som uppkommit om dikningen av *deltagarens* mark utförts eller drivits som ett fristående företag.

12 §

Kostnadsandel med hänsyn till avsnitt

Om det vid beräkning av kostnadsandelar i enlighet med *9 och 10* §§ konstateras att kostnaderna för dikning av visst avsnitt med flera ägare, med hänsyn till olikheter i naturförhållanden eller andra omständigheter, blir högre därför att ett annat avsnitt ingår i företaget kan företaget indelas i avsnitt avgränsade med hänsyn till olikheterna. *(Uteslutning).*

(2 mom. lika som i framställningens 9 § 2 mom.)

13 §

Dikningsplan

Om någon av deltagarna i företaget begär det skall över gemensam dikning uppgöras en särskild plan, *dikningsplan,* med tillhörande kostnadsförslag och förslag till fördelning av kostnaderna. Dikningsplan skall inte ges större omfattning än vad som är nödvändigt för tillgodoseende av de deltagares behov vilka begärt dikning.

(2 mom. lika som i framställningens 10 § 2 mom.)

14 §

(Lika som framställningens 11 §).

15 §

Kostnader för underhåll

Kostnaderna för underhåll av dikning fördelas enligt samma grunder som dikningskostnaderna i enlighet med *9 och 10* §§ om inte särskilda skäl föranleder annat. Om gemensam dikning blir onyttigt för någon *deltagare* därför att nytt dike upptagits, skall *deltagaren* befrias från deltagande i underhållskostnaderna.

16 §

Betalning av kostnadsandel

Deltagare i gemensam dikning som inte anhållit om dikning eller förenat sig om sådan anhållan är skyldig att ta del i de kostnader som föranleds av dikning till det djup som avses i *14* § och med högst det belopp som motsvarar den nytta dikningen har för *deltagarens* mark.

Om en deltagares kostnadsandel förblir obetald skall de övriga deltagarna betala *den obetalda andelen* i samma inbördes relation som gäller för betalningen av dikningskostnaderna. Betalas andelen senare skall medlen återbetalas enligt samma grunder.

17 §

Förfarandebestämmelser

Beträffande gemensam dikning skall bestämmelserna om förfarande som avses i 13

kap. 2-4 *och 11 §§* i tillämpliga delar följas.

18 §

(Lika som i framställningen).

11 kap.
Avlopp

Allmänna bestämmelser

1 §

Avledande av avloppsvatten

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får *avloppsvatten avledas* enligt detta kapitel *(uteslutning).*

Beträffande behandling av avloppsvatten från hälso- och miljösynpunkt finns särskilda bestämmelser i landskapslagen om hälsovården (36/76). *Likaså* finns särskilda bestämmelser om avledande av avloppsvatten inom område med stads- eller byggnadsplan i byggnadslagen för landskapet Åland (61/79) samt beträffande avloppsregleringen i samhällen, i landskapslagen om allmänna vatten- och avloppsverk (29/79). *Dessutom finns bestämmelser om bekostande av avloppsanläggningar i landskapslagen om avloppsvattenavgift (23/74) och i landskapslagen om understöd för vatten- och avloppsprojekt (31/83).*

2 §

Avloppsanläggnings underhåll

(1 mom. *utesluts)*

Användaren av avloppsanläggning skall tillse att *avloppsanläggningen* underhålls så att *kravbestämmelserna* i 4 kap. *uppfylls.*

3 §

Avloppsanläggning på annans mark

Närmare bestämmelser om när *avloppsanläggning* på annans mark och nyttjande av annans *avloppsanläggning* får utföras finns i 3 kap. *15* §.

4 §

Kostnadsansvar

Den som leder in avloppsvatten i annans *avloppsanläggning* är skyldig att, enligt de grunder som enligt *6-9 §§* gäller för gemensam *avloppsanläggning*, delta i de kostnader som uppkommer härav och om inte annat avtalats utföra sådana arbeten som påkallas av det ändrade flödet *genom avloppsanläggningen. Skyldighet föreligger även* att delta i framtida kostnader för underhåll, förbättring och utvidgning av *avloppsanläggningen.* Måste härvid *avloppsanläggning* eller till *anläggningen* hörande anordningar utvidgas eller förnyas för att ny *deltagare* skall kunna anslutas finns ingen skyldighet för tidigare *deltagare* att delta i *utvidgningen eller förnyandet.*

Gemensam *avloppsanläggning*

5 §

Deltagare

Om *avloppsanläggning* är till nytta för flera sakägare skall, för att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter, *avloppsanläggningen uppföras* och skötas gemensamt av dessa.

Den som kan ha nytta av *viss avloppsanläggning* har rätt att delta i *den* gemensamma *avloppsanläggningens uppförande*, drift och förvaltning *om inte anslutningen förorsakar en oskälig ökning av kostnaderna. Den som* har väsentlig nytta av befintlig eller planlagd *avloppsanläggning* och inte kan avleda avloppsvatten på ett förmånligare sätt, *har* på annan *deltagares* begäran, skyldighet att delta i *den* gemensamma *avloppsanläggningen.*

Delägare i oskiftad lägenhet och delägare i flera lägenheter samfällt tillhörigt område beslutar om deltagande i gemensam *avloppsanläggning* på det sätt som är särskilt föreskrivet.

6 §

Nytta av avloppsanläggning

Deltagare i gemensam *avloppsanläggning* deltar i de gemensamma kostnaderna i förhållande till den nytta *anläggningen medför* med hänsyn till den mängd vatten som avleds och dess beskaffenhet. Om den härvid beräknade nyttan för någon deltagare, med hänsyn till ökat markvärde eller andra omständigheter, är uppenbart större skall nyttan beräknas till vad som är skäligt.

7 §

Kostnad för avloppsanläggning

Till kostnaderna för gemensam *avloppsanläggning* skall hänföras kostnader som avser *uppförande, drift* och förvaltning, *varmed* till förvaltning hörande kostnader avses sådana kostnader för planering, handläggning, medelanskaffning och övriga utgifter eller ersättningar som *avloppsanläggningens uppförande* och underhåll föranleder.

8 §

Beräknande av kostnadsandel

Om beräkningen av kostnadsandelarna ger till resultat att en deltagare får en större kostnad än om *dennes* del av *avloppsanläggningen* utförts som fristående *anläggning* skall *kostnadsandelen* sänkas så att den motsvarar sistnämnda kostnad.

9 §

Kostnadsandel med hänsyn till avsnitt

Om det vid beräkning av kostnadsandelar i enlighet med 6-8 §§ konstateras att kostnaderna för *avloppsanläggning* av visst avsnitt med flera *deltagare* med hänsyn till olikheter i naturförhållanden eller andra omständigheter blir högre därför att ett annat avsnitt ingår i *anläggningen* kan *den* indelas i områden avgränsade med hänsyn till olikheterna. *(Uteslutning)*

Om visst i 1 mom. avsett avsnitt är beläget så att gemensamt avlopp där inte behöver anordnas för *att* avleda vatten från annat avsnitt kan överenskommas att *avloppsanläggning* inte skall utföras förrän den som är i behov av *avloppsanläggningen*

anhåller om det. Sådant förordnande påverkar inte skyldigheten för den som drar nytta av *avloppet* att ta del i kostnaderna för *avloppsanläggningen.*

10 §

Ny deltagare i avloppsanläggning

Den som inträder som deltagare i befintlig gemensam *avloppsanläggning* är skyldig att enligt i 6-*9* §§ angivna grunder ta del i kostnaderna för anordnandet av *anläggningen,* beräknade enligt dess värde vid anslutningstidpunkten, samt i kostnaderna för dess underhåll. Om *anläggningen* eller till den hörande anordningar till följd av *anslutningen* måste utvidgas eller förnyas, är *den nya deltagaren* skyldig att bekosta dessa åtgärder. Till den del dessa åtgärder medför nytta även för övriga deltagare skall kostnaderna fördelas mellan deltagarna i enlighet med vad som är skäligt.

Om nyttan av en gemensam *avloppsanläggning* väsentligt ökar eller minskar för en deltagare i *anläggningen* skall *dennes andel av kostnaderna bestämmas på nytt om någon sakägare kräver det och om de förändrade förhållandena inte beaktas på annat överenskommet eller fastställt sätt.* Bestämmelserna i 1 mom. skall härvid i tillämpliga delar följas.

11 §

Kostnader för underhåll

Kostnaderna för underhåll av *avloppsanläggning* fördelas enligt samma grunder som *avloppsanläggningskostnaderna* enligt 6-9 §§ om inte särskilda skäl föranleder annat. Om gemensam *avloppsanläggning* blir onyttig för någon *deltagare* därför att ny *avloppsanläggning* anordnats skall *denne* befrias från deltagande i underhållskostnaderna.

12 §

Förfarandebestämmelser

Beträffande gemensam *avloppsanläggning* skall bestämmelserna om *förfarande* som avses i 13 kap. 2-4 *och 11 §§* i tillämpliga delar följas. *(Uteslutning).*

13 §

Avloppssammanslutning

För att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter skall avloppsssammanslutning bildas i enlighet med 13 kap. om gemensam *avloppsanläggning* inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter.

Om deltagarna avtalar om det kan avloppssammanslutning bildas även om överenskommelse om gemensam *avloppsanläggning* uppnåtts.

12 kap.
Vattentäkt

Allmänna bestämmelser

1-2 §§

(Lika som i framställningen).

Vattentäkt på annans område

3 §

Vattentäkt på annans område

Den som *(uteslutning)* beviljats tillstånd för vattentäkt på annans område skall tillse att täkten inte orsakar otillåten *påverkan* samt beakta att områdets ägare, i den utsträckning som svarar mot *ägarens* behov, skall kunna använda området på samma sätt som tillståndshavaren om inte annat överenskommits. Vattentäkten får heller inte äventyra möjligheterna för annan som inlett vattentäkt att tillgodose sitt behov av vatten.

4 §

(Lika som i framställningen).

Särskilt om grundvattentäkt

5 §

(Lika som i framställningen).

6 §

Företräde till grundvattentäkt

Om flera ansöker om tillstånd till täkt av grundvatten och *vattnet inte räcker till* alla skall företräde ges sökande för vilken tillgången till grundvatten är särskilt viktig och vars verksamhet har betydelse från allmän synpunkt. I fråga om sökande som i detta avseende är likvärdiga skall bestämmelserna i 4 § i tillämpliga delar följas.

7 §

(Lika som i framställningen).

13 kap.
Sammanslutningar

Allmänna bestämmelser

1 §

Sammanslutningar

För att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter skall

a) dikningssammanslutning bildas om *gemensam* dikning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter,

b) avloppssammanslutning bildas om *gemensam avloppsanläggning* inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter,

c) bevattningssammanslutning bildas om flera tillsammans eller var för sig efter ansökan beviljats tillstånd att inom sådan sammanslutning utnyttja samma vattentillgång.

Om deltagarna avtalar om det kan diknings- eller *avloppssammanslutning* bildas även om överenskommelse om gemensamt företag uppnåtts.

Beträffande de *sammanslutningar* som bildas i enlighet med denna lag tillämpas lagen om samfälligheter (FFS 758/89) om inte annat i denna lag särskilt stadgas.

2-3 §§

(Lika som i framställningen).

4 §

Stadgar

(1 mom. lika som i framställningen.)

Om det är möjligt skall, innan företag inleds, stadgarna för en sammanslutning och uppgift om företagets sysslomän tillställas *landskapsstyrelsen samt* de *kommuner* inom *vilka* diknings-, avlopps- eller bevattningsföretaget utförs.

5 §

(Lika som i framställningen).

6 §

Sammanslutningsbeslut

Om sammanslutningsstämma fattat ett beslut som strider mot sammanslutningens stadgar, en lag eller en av myndighet meddelad föreskrift och inskränker beslutet en deltagares rättigheter eller pålägger *deltagaren* skyldigheter så har beslutet *(uteslutning)* ingen giltighet mot *deltagare som inte biträtt beslutet.* Frågan om beslutets giltighet kan upptas till avgörande vid *förkortad diknings- eller bevattningsförrättning.*

Om beslut som sammanslutningsstämma fattat eller åtgärd som sysslomän vidtagit, i annat än i 1 mom. nämnt avseende, strider mot i lagrummet nämnda normer *(uteslutn.)* kan det upphävas av tillståndsmyndigheten, om klandertalan anhängiggjorts *(uteslutning). Beträffande* av stämma fattat beslut *skall klandertalan anhängiggöras* senast den sextionde dagen efter dagen då beslutet fattades och beträffande av sysslomän vidtagen åtgärd senast den sextionde dagen efter dagen då den klanderberättigade fick vetskap om åtgärden. Rätt att klandra beslutet eller åtgärden har den som *var deltagare i sammanslutningen eller syssloman för denne* vid tidpunkten då beslutet fattades eller åtgärden utfördes *(uteslutning).* Den som godkänt beslutet eller åtgärden saknar dock klanderrätt.

(3 mom. lika som i framställningen.)

7 §

Sysslomans ansvar

Syssloman *(uteslutning)* som *(uteslutning)* genom åtgärd som avses i 6 § 3 mom. eller annars uppsåtligen eller av oaktsamhet åsamkat *sammanslutningen* eller enskild deltagare i sammanslutningen *skada är skyldig att ersätta denna.*

(2-3 mom. lika som i framställningen).

8 §

(*Uteslutning*).

8 §

Betalning av sammanslutningskostnader

Deltagarna i en sammanslutning skall betala förskott på kostnaderna enligt vad stämman beslutar. *För betalning som inte erlagts* inom utsatt tid är *deltagare* skyldig att

erlägga *sexton* procents årlig ränta på det obetalda beloppet *om inte stämman annat beslutar.* En deltagare som inte anhållit om utförande av företaget och som heller inte förenat sig om sådan anhållan kan inte åläggas skyldighet att betala förskott på kostnaderna.

När företaget utförts skall sysslomännen upprätta eller från vederbörande myndighet införskaffa, *justerad* uträkning beträffande fördelningen av kostnaderna och underställa den stämman för godkännande. Om det framgår att nyttan av företaget fördelad mellan deltagarna avsevärt avviker från den uppskattning enligt vilken deltagarnas andelar tidigare fastställts, skall kostnadsfördelningen ändras så att den motsvarar den nytta de enskilda deltagarna dragit av företaget. På samma sätt skall förfaras när ny deltagare antas.

Sammanslutningsstämmans beslut om kostnadsfördelning avseende diknings- eller bevattningsföretag skall prövas vid *förkortad diknings- eller bevattningsförrättning,* om en deltagare i sammanslutningen anhåller om det inom tre månader från dagen då beslutet fattades.

9 §

Utomstående nyttotagare

Om det sedan diknings-, avlopps- eller bevattningsföretag slutförts framgår att *det* medfört avsevärd nytta för någon som inte är deltagare i sammanslutningen *och som inte antas till deltagare i sammanslutningen*, skall denne *(uteslutning)* på anhållan av sammanslutningen vid vattenförrättning åläggas att ta del i kostnaderna med ett skäligt belopp som inte överstiger värdet av *nyttan.*

I 1 mom. avsedd sakägare kan vid *vattenförrättningen* ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt belopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

10 §

(Lika som i framställningens 11 §).

Särskilt om dikningssammanslutning

11 §

Deltagare

Deltagare i dikningssammanslutning är de för vilka dikningen medför nytta. Sammanslutningsstämma kan dessutom besluta att den som vill leda in vatten i sammanslutningens dike skall vara deltagare i sammanslutningen och samtidigt fastställa *den nya deltagarens* andel av dikningskostnaderna.

I 1 mom. andra meningen avsedd markägare kan vid *sammanslutningsstämma* ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt belopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

12 §

Kostnader och kostnadsandelar

Kostnaderna för dikningssammanslutning och kostnadsandelarna beräknas och fastställs i enlighet med de regler som enligt 10 kap *7 och 9-12* §§ gäller vid gemensam dikning.

Särskilt om avloppssammanslutning

13 §

Deltagare

(1 mom. lika som i framställningens 14 § 1 mom.).

I 1 mom. avsedd sakägare kan *genom beslut av sammanslutningsstämma* ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt belopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

14 §

Kostnader och kostnadsandelar

Kostnaderna för avloppssammanslutning och kostnadsandelarna beräknas och fastställs i enlighet med de regler som enligt 11 kap. *6-11 §§* gäller vid gemensam *avloppsanläggning* och samtidigt *fastställs deltagarnas* andel av *avloppsanläggningskostnaderna.*

Särskilt om bevattningssammanslutning

15 §

Bevattningssammanslutning

Om flera ansöker om tillstånd till vattentäkt för bevattning ur samma vattentillgång *(uteslutning)*, får vid meddelande av tillstånd bestämmas att tillståndshavarna skall utgöra en *bevattningssammanslutning* för *(uteslutning)* fördelning *(uteslutning)* av vattnet *(uteslutning).*

16-18 §§

(Lika som i framställningens 17-19 §§).

19 §

Gemensam anläggning

(1 mom. lika som i framställningens 20 § 1 mom.).

Gemensam anläggning och rätten till utrymme för den är samfälld för dem som deltar i anläggningen *och* dessa skall gemensamt svara för utförande och skötsel av anläggningen.

20-21 §§

(Lika som i framställningens 21-22 §§).

22 §

Kostnadsfördelning

En bevattningssammanslutnings förvaltningskostnader och kostnader för utförande och skötsel av anläggning skall fördelas *mellan* deltagarna efter vad som är skäligt med hänsyn främst till den mängd vatten som var och en tar ut. I enlighet härmed *bestäms* andelstal för varje deltagare. Andelstal kan ändras om förhållandena ger anledning till det.

Kostnaderna för skötsel av viss anläggning kan fördelas genom avgifter *i förhållande till* den omfattning i vilken varje *deltagare* utnyttjar anläggningen.

(3 mom. lika som i framställningens 23 § 3 mom.).

14 kap.
Vattenförrättning

Inledande bestämmelser

1 §

Vattenförrättning

I detta kapitel finns bestämmelser om vattenförrättning. Vattenförrättning är syneförrättning eller diknings- eller bevattningsförrättning. Diknings- och bevattningsförrättningar kan hållas i förkortad form.

2 §

Syneförrättning

Om någon i enlighet med 6 kap. 8 § inlämnat en ansökan om tillstånd till förfogande över annans egendom i enlighet med 3 kap. skall landskapsstyrelsen, om det inte måste anses uppenbart obehövligt, besluta att syneförrättning skall hållas.

3 §

Diknings- eller bevattningsförrättning

Om någon för bildande av diknings- eller bevattningssammanslutning begär det kan landskapsstyrelsen besluta att *diknings- eller bevattningsförrättning* skall hållas *(uteslutning)*. Landskapsstyrelsen kan *dock* utan föregående förrättning avgöra fråga som enligt detta moment skall handläggas vid sådan *förrättning*, om ärendet är av så enkel natur att en förrättning bör anses överflödig.

Om i samma ärende syneförrättning skall hållas i enlighet med 2 § samt diknings- eller bevattningsförrättning i enlighet med 1 mom. kan landskapsstyrelsen besluta att förrättningarna till vissa delar skall hållas samtidigt varvid förrättningsmännen kan vara gemensamma för båda förrättningar.

Om diknings- eller bevattningsplan i enlighet med 14 § redan upprättats kan landskapsstyrelsen besluta att diknings- eller bevattningsförrättningen skall hållas i förkortad form. För förkortad förrättning gäller vad i 11, 14 och 15 §§ om slutsammanträde är stadgat.

(4 mom. lika som framställningens 3 § 2 mom.).

Allmänna bestämmelser

4 §

Förrättningsmän

För vattenförrättning skall landskapsstyrelsen förordna en förrättningsman att utföra förrättningen. Förrättningsmannen skall vara ingenjör eller annan sakkunnig i det ärendet rör.

För syneförrättning skall landskapsstyrelsen på ansökan från sakägare eller förrättningsman förordna en eller flera biträdande förrättningsmän att bistå förrättningsmannen. Tillståndsmyndigheten kan på ansökan från sakägare eller förrättningsman förordna en biträdande förrättningsman för diknings- eller bevattningsförrättning.

5 §

Gode män

Förrättningsmannen skall till vattenförrättning *utse* två gode män. *Gode männen skall utses bland* de för skiftesförrättningar utsedda gode männen i den eller de kommuner till vilka företagets verkningar huvudsakligen sträcker sig.

De gode män som *utsetts* att biträda vid vattenförrättningen utför sitt uppdrag under tjänstemannaansvar.

6 §

(Lika som framställningens 5 §).

7 §

Röstning

Vid vattenförrättning har förrättningsmän och gode män var sin röst varvid ärendena avgörs enligt den åsikt som omfattas av flertalet. Om alla är av olika mening *eller om rösterna faller lika* blir förrättningsmannens åsikt avgörande.

8 §

Kallelse till förrättningssammanträde

Förrättningsmannen skall kalla dem till förrättningssammanträde vilkas rätt eller fördel kan beröras av en åtgärd eller ett företag. Kallelse till förrättningssammanträde skall under känd postadress delges dem vars rätt eller fördel kan beröras, ävensom tillkännages genom offentlig kungörelse minst fjorton dagar före sammanträdet. *Kallelse till begynnelsesammanträde skall därtill kungöras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.*

(2 mom. lika som i framställningens 7 § 2 mom.).

9 §

Förrättningssammanträde

Förrättningssammanträde skall hållas i närheten av det område där ett företag skall utföras och får *fortsätta* på skilda platser och dagar. Vattenförrättning skall omfatta minst två förrättningssammanträden varav det inledande sammanträdet benämns begynnelsesammanträde och det avslutande sammanträdet benämns slutsammanträde.

(2 mom. lika som i framställningens 8 § 2 mom.).

Sakägarna skall vid varje förrättningssammanträde ges möjlighet att framställa de påminnelser samt de yrkanden och utredningar som de finner påkallade, vilket kan ske muntligt eller skriftligt. Skriftligt yrkande eller påminnelse kan även lämnas till förrättningsmannen inom en viss i kallelsen eller vid sammanträdet meddelad tid, *dock minst trettio dagar,* vid äventyr av att talan går förlorad *(uteslutning).*

10 §

Förrättningsprotokoll

Vid förrättningssammanträde skall föras protokoll i vilket skall antecknas hur sammanträdet kungjorts, närvarande sakägare, en redogörelse för förrättningen, sakägarnas påminnelser samt förrättningsmännens och de gode männens egna observationer. Protokollet undertecknas av förrättningsmannen och särskild protokollförare, om sådan *finns,* samt av två för varje förrättningssammanträde särskilt *valda protokolljusterare.* Protokollet skall fogas till handlingarna i ärendet.

11 §

Förrättningsarbetet

Förrättningsmännen och de gode männen skall i samråd granska ansökan och *eventuell* plan samt de handlingar som avses i *9* § 3 mom. Härvid skall de, med beaktande av i planen nödvändiga ändringar, utreda om och på vilka villkor tillstånd enligt denna lag kan meddelas för det ansökan avser. Dessutom skall de *vid behov* genom besök på platsen göra sig förtrogna med förhållandena i det område ansökan avser.

Vid granskning som avses i 1 mom. skall ett förrättningsinstrument, undertecknat av förrättningsmannen, upprättas som bör innehålla

a) *nödvändiga* kompletteringar av utredningar, redogörelser och beräkningar i samband med planen samt rättelser av konstaterade fel,

b) nödvändiga kompletterande utredningar avseende det planerade företagets inverkan på samfärdsel, fiske, vattentillgång och utnyttjandet av jord- och vattenområden, anläggningar, anordningar samt nyttjandet avseende andra allmänna och enskilda intressen och rättigheter,

c) redogörelse för omständigheter på grundvalen av de rättsliga förutsättningarna för företaget,

d) redogörelse för de föroreningar och andra störningar som kan komma att utgå från eller orsakas av projektet, beskaffenheten av den omgivning som kan nås av sådan störning samt räckvidden och verkningarna som störningarna kan medföra,

e) förslag till ändringar i planen,

f) utredning av den skada och det men företaget orsakar samt beräkning av skadebeloppet,

g) en redogörelse med karta, som är justerad och kompletterad, avseende uppskattning av skador på områden, anläggningar, anordningar ävensom annan skada och men,

h) beräkning av nyttan av företaget och dess fördelning mellan nyttohavarna om det är viktigt för fördelning av kostnaderna,

i) redogörelse för grunderna för hur ersättning för eventuellt förfogande över annans egendom skall fastställas,

j) övriga utredningar och påminnelser som föranleds av granskningen och kompletteringen av planen *samt*

k) utlåtande om och på vilka villkor tillstånd *(uteslutning)* kan beviljas.

Om miljökonsekvensbedömning har upprättats skall denna bifogas förrättningsinstrumentet och ersätter då i tillämpliga delar den redogörelse som avses i 2 mom. d punkten.

12 §

Slutsammanträde

(1 mom. lika som framställningens 11 § 1 mom.).

(2 mom. *utesluts*).

I förslag till beslut som avses i 1 mom. bör finnas

a) redogörelse för handläggningen av saken,

b) utlåtande angående vid förrättningssammanträde framställda *påminnelser* och *yrkanden*,

c) uppgifter om ingångna avtal och förbindelser samt utlåtanden om deras giltighet,

d) utlåtande rörande de rättsliga förutsättningarna för beviljande av tillstånd,

e) redogörelse för grunderna avseende fastställande av ersättningar *för eventuellt förfogande över annans egendom enligt 3 kap. samt ersättningarnas storlek* samt

f) andra utredningar och de ändringar av planen som på grund av vattenförrättningen föreslås.

(3 mom. lika som i framställningens 11 § 4 mom.).

Det förslag till beslut som avses i denna paragraf skall undertecknas av samtliga i *förrättningen* ingående förrättningsmän och gode män. Avvikande åsikt som anmälts av förrättningsman eller god man skall bifogas förslaget.

Särskilda bestämmelser avseende syneförrättning

13 §

Avslutande av syneförrättning

(1 mom. lika som i framställningens 12 § 1 mom.).

Avskrift av i 1 mom. avsett förslag, med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras, skall inom samma tid tillställas sökanden och berörda kommuner för att där hållas allmänt tillgängligt under trettio dagar. *(Uteslutning)*

14 §

Talerätt efter fullgjorda förrättningssammanträden

Den som vill framställa påminnelser eller yrkanden med anledning av i 13 § avsett förslag skall, vid äventyr att talan går förlorad, framställa dem inom sextio dagar efter det förrättningssammanträdena fullgjorts. Talan går dock inte förlorad om omständigheterna under den tid målet varit anhängigt väsentligt har förändrats eller *(uteslutning)* om tillståndsmyndigheten har avvikit från *förrättningsinstrumentet* eller om det annars vore uppenbart oskäligt att talan går förlorad.

(2-3 mom. lika som i framställningens 13 § 2-3 mom.).

Särskilda bestämmelser avseende dikningS- och bevattningsförrättning

15 §

(Uteslut).

15 §

Plan över diknings- eller bevattningsföretag

Om någon av sakägarna yrkar det eller om förrättningsmannen annars anser det nödvändigt skall särskild plan över ett företag uppgöras med tillhörande kostnadsförslag och förslag till fördelning av kostnaderna. Sådan plan skall inte ges större omfattning än vad som är nödvändigt för tillgodoseende av de deltagares behov vilka har *anhållit om* företaget eller vad som annars anses nödvändigt.

(2-3 mom. lika som i framställningens 14 § 2-3 mom.)

16 §

Beslut

Förrättningsmannen och de gode männen skall inom fyrtiofem dagar efter att förrättningssammanträdena fullgjorts och tiden för påminnelser och ytterligare utredningar utgått fatta beslut om företag skall utföras i enlighet med uppgjord plan eller på annat sätt

samt uppskatta kostnaderna för företaget *(uteslutning)* samt kostnadsfördelningen *mellan* deltagarna. Samtidigt skall de påminnelser och yrkanden avgöras som lagligen kunnat framställas i saken.

Avskrift av i 1 mom. avsett beslut, med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras, skall inom samma tid tillställas sökanden, *den som ansökt därom under förrättningens gång samt* berörda kommuner för att där hållas allmänt tillgängligt under trettio dagar. *Meddelande om att beslutet har fattats och var beslutet finns tillgängligt skall, tillsammans* med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras, *(uteslutning)* dessutom offentligt kungöras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

15 kap.
Särskilda bestämmelser

1 §

(Lika som i framställningen)

2 §

Om besvär

Besvär över förrättningsman och gode mäns handläggning enligt denna lag och besvär över beslut som fattats av förrättningsman och gode män i enlighet med 14 kap. *16* § skall anföras hos landskapsstyrelsen. Beslutet skall meddelas på sätt som avses i 14 kap. *14* § 2 mom. Besvär som avses i detta moment skall inges till landskapsstyrelsen skriftligen i två exemplar inom *30* dagar efter det beslutet kungjorts.

Besvär över landskapsstyrelsens handläggning enligt denna lag och besvär över beslut landskapsstyrelsen fattat med stöd av denna lag kan *anföras* hos högsta förvaltningsdomstolen. *(Uteslutning)* Rätt att anföra besvär som avses i detta moment har de vilkas rätt eller fördel ärendet kan tänkas beröra *(uteslutning)*.

(3 mom. lika som i framställningen)

3 §

(Utesluts).

3 §

(Lika som framställningens 4 §).

4 §

Vattenståndsreglering

(1 mom. lika som i framställningens 5 § 1 mom.).

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått, samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får vattenståndsreglering utföras med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 10 *kap. 2-4 §§, 8-13 §§ och* 15-18 §§ samt i 13 *kap.* denna lag stadgas om dikning. *Vattenståndsreglering får företas endast* om det behövs för att tillgodose en ändamålsenlig mark- och vattenvård.

16 kap.
Övergångs- och ikraftträdelsebestämmelser

1 §

(Lika som i framställningen).

2 §

Allmänna övergångsbestämmelser

För vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet som inletts före lagens ikraftträdande och för vilka det inte i enlighet med landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland krävts tillstånd skall fullständig tillståndsansökan eller anmälan enligt 6 kap. *(uteslutning)* ha givits in till landskapsstyrelsen inom två år efter den dag lagen trätt i kraft. *Landskapsstyrelsen kan dock bestämma att tillståndsplikt enligt detta moment skall inträda vid en senare tidpunkt för företag eller verksamhet inom område för vilket vattenförbättringsplan är fastställd.*

(2 mom. utesluts)

3 §

Tillstånd enligt tidigare vattenlagstiftning

Beträffande laglighet samt rättigheter och skyldigheter för verksamhet eller åtgärd som påbörjats eller utförts innan denna lag trätt i kraft tillämpas landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland *(uteslutning)*, om inte annat särskilt följer av bestämmelserna i denna lag.

Rätt till utförande eller påbörjande av verksamhet eller åtgärd till vilken tillstånd meddelats enligt landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland *(uteslutning)* gäller för i tillståndet föreskriven tid, dock längst i tio år efter att denna lag trätt i kraft. Den som har tillstånd för viss verksamhet eller åtgärd enligt landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland *(uteslutning)* kan ansöka om nytt tillstånd i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

(3 mom. lika som i framställningen).

4 §

(Utesluts).

---

2. **L A N D S K A P S L A G**
angående ändring av landskapslagen om hälsovården

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs *66 § 2 mom. och 67-68 §§* landskapslagen den 25 juli 1967 (36/67) om hälsovården, av dessa lagrum 67 och 68 §§ sådana de lyder i landskapslagen den 7 juni 1984 (51/84), samt

ändras lagens 53 § 3 mom., *66 § 1 mom. och* 69-72 §§ som följer:

53 §

(Lika som i framställningen).

66 §

Avloppsanläggning skall anläggas och skötas så att sanitär olägenhet inte förorsakas därav.

69-72 §§

(Lika som i framställningen).

Denna lag träder i kraft den

Mariehamn den 22 mars 1994

Ordförande Lennart Isaksson

Sekreterare Susanne Eriksson